

METODOLOŠKO POJASNILO

Martina Stare, Rihard Tomaž Inglič, Stanka Intihar, Urška Pirnat

ŽIVLJENJSKI POGOJI

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Življenjski pogoji, Slovenija, letno (Prva objava)
- Življenjski pogoji, podrobni podatki, Slovenija, letno (Elektronska objava)
- Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti, Slovenija, letno (Prva objava)
- Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti, podrobni podatki, Slovenija, letno (Elektronska objava)
- Energetska revščina, Slovenija, letno (Prva objava)

Priložnostni moduli – posebni vsebinski sklopi:

- Energetska učinkovitost gospodinjstev, Slovenija, večletno (Prva in Elektronska objava)
- Zdravje, Slovenija, večletno (Prva in Elektronska objava)
- Blaginja, Slovenija, večletno (Prva in Elektronska objava)
- Socialna in kulturna vključenost, večletno (Prva in Elektronska objava)
- Življenjski pogoji otrok, Slovenija, večletno (Prva in Elektronska objava)
- Medgeneracijski prenos prikrajšanosti, Slovenija, večletno (Prva in Elektronska objava)
- Prezadolženost, potrošnja in premoženje, Slovenija, 2020 (Prva in Elektronska objava)

Q

Maj 2024

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR	4
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	6
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	7
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV	8
6	DEFINICIJE	12
7	POJASNILA	39
8	OBJAVLJANJE PODATKOV	46
9	REVIDIRANJE PODATKOV	50
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA	59

1 NAMEN

Namen objave podatkov je prikazati, v kakšnih življenjskih razmerah bivajo osebe v gospodinjstvih, kako se vključujejo v družbo in kateri dejavniki vplivajo na njihovo večjo ali manjšo socialno vključenost.

Podatki prikazujejo kakovost življenja različnih družbenoekonomskih kategorij oseb in gospodinjstev v Sloveniji z vidika porazdelitve razpoložljivega dohodka med gospodinjstvi, relativne revščine in socialne izključenosti s poudarkom na skupinah prebivalstva, ki so glede na vse prebivalstvo v relativno slabšem položaju in ki jih revščina, materialna prikrajšanost in brezposelnost najbolj ogrožajo.

Ključne statistike, ki jih objavljamo, so:

- splošno zadovoljstvo z življenjem (% oseb, povprečna ocena)
- dostopnost izbranih dobrin (% oseb)
- delež gospodinjstev, ki se soočajo s posameznimi težavami v stanovanju
- delež gospodinjstev, ki si lahko privoščijo enotedenske letne počitnice za vse člane gospodinjstva
- delež gospodinjstev, ki bi si lahko privoščili nepričakovane izdatke
- delež gospodinjstev glede na to, kako preživijo mesec s svojimi prihodki
- delež gospodinjstev glede na to, kakšno finančno breme so zanje stanovanjski stroški
- delež gospodinjstev glede na to, ali zamujajo s plačilom rednih stanovanjskih stroškov, najemnine ali hipoteke, z odplačilom potrošniških kreditov ali nakupov na obroke
- delež gospodinjstev, ki prejemajo materialno in/ali denarno pomoč od dobrodelnih organizacij
- prag tveganja revščine
- stopnja tveganja revščine pred in po socialnih transferjih (% in število oseb)
- stopnja tveganja socialne izključenosti (% in število oseb)
- stopnja resne materialne in socialne prikrajšanosti (% in število oseb)
- stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti (% in število oseb)
- relativna vrzel tveganja revščine
- stopnja dolgotrajnega tveganja revščine (% in število oseb)
- razmerje kvartilnih razredov (80/20)
- Ginijev količnik
- povprečni razpoložljivi dohodek na člana gospodinjstva
- povprečni ekvivalentni razpoložljivi dohodek na člana gospodinjstva
- mediana razpoložljivega dohodka na člana gospodinjstva
- mediana ekvivalentnega razpoložljivega dohodka
- stopnja prenaseljenosti stanovanja
- stopnja preobremenjenosti s stanovanjskimi stroški
- energetska revna gospodinjstva (% in število gospodinjstev)

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- [Uredba evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) z dne 16. junija 2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) \(CELEX: 32003R1177\) – veljavna do vključno leta 2020](#)
- [Uredba \(EU\) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. oktobra 2019 o ustanovitvi skupnega okvira za evropsko statistiko v zvezi z osebami in gospodinjstvi na podlagi podatkov na individualni ravni, zbranih z vzorci, spremembi uredb \(CELEX:32019R1700\)](#)
- [Izvedbena uredba Komisije \(EU\) 2019/2242 z dne 16. decembra 2019 o določitvi tehničnih postavk podatkovnih nizov, tehničnih formatov ter podrobne ureditve in vsebine poročil o kakovosti glede organizacije vzorčne raziskave na področju dohodka in življenjskih pogojev v skladu z Uredbo \(EU\) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta \(CELEX:32019R2242\)](#)
- [Uredba o merilih za opredelitev in ocenjevanje števila energetsko revnih gospodinjstev \(Uradni list RS, št. 132/2022\)](#)

Pravni okvir za priložnostne module:

- [Uredba Komisije \(ES\) št. 16/2004 z dne 6. januarja 2004 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznamov ciljnih sekundarnih spremenljivk v zvezi z medgeneracijskim širjenjem revščine \(CELEX: 32004R0016\)](#)
- [Uredba Komisije \(ES\) št. 13/2005 z dne 6. januarja 2005 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih področij in spremenljivk, ki se nanašajo na »vključenost v družbo« \(CELEX: 32005R0013\)](#)
- [Uredba Komisije \(ES\) št. 315/2006 z dne 22. februarja 2006 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznamov ciljnih sekundarnih spremenljivk v zvezi s stanovanjskimi razmerami \(CELEX: 32006R0315\)](#)
- [Uredba Komisije \(ES\) št. 215/2007 z dne 28. februarja 2007 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk v zvezi s prezadolženostjo in finančno izključenostjo \(CELEX: 32007R0215\)](#)
- [Uredba Sveta \(ES\) št. 362/2008 z dne 14. aprila 2008 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. junija 2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznamov ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2009 v zvezi s pomanjkanjem materialnih dobrin \(CELEX: 32008R0362\)](#)
- [Uredba Komisije \(ES\) št. 646/2009 z dne 23. julija 2009 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama](#)

[ciljnih sekundarnih spremenljivk o delitvi sredstev v gospodinjstvu za leto 2010 \(CELEX: 32009R0646\)](#)

- [Uredba Komisije \(EU\) št. 481/2010 z dne 1. junija 2010 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2011 v zvezi z medgeneracijskim prenosom prikrajšanosti \(CELEX: 32010R0481\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) št. 1157/2010 z dne 9. decembra 2010 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o stanovanjskih razmerah za leto 2012 \(CELEX: 32010R1157\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) št. 62/2012 z dne 24. januarja 2012 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o dobrem počutju za leto 2013 \(CELEX: 32012R0062\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) št. 112/2013 z dne 7. februarja 2013 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2014 v zvezi z materialno deprivacijo \(CELEX: 32013R0112\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) št. 67/2014 z dne 27. januarja 2014 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2015 v zvezi z družbenim in kulturnim udejstvovanjem ter materialno deprivacijo \(CELEX: 32014R0067\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) 2015/245 z dne 16. februarja 2015 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2016 v zvezi z dostopom do storitev \(CELEX: 32015R0245\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) 2016/114 z dne 28. januarja 2016 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o zdravju in zdravju otrok za leto 2017 \(CELEX: 32016R0114\)](#)
- [UREDBA KOMISIJE \(EU\) 2017/310 z dne 22. februarja 2017 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o materialni prikrajšanosti, dobrem počutju in stanovanjskih težavah za leto 2018 \(CELEX: 32017R0310\)](#)
- [UREDBA KOMISIJE \(EU\) 2018/174 z dne 2. februarja 2018 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o medgeneracijskem prenosu prikrajšanosti, sestavi gospodinjstva in razvoju dohodka za leto 2019 \(Besedilo velja za EGP\)\(CELEX: 32018R0174\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) 2019/414 z dne 14. marca 2019 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti](#)

[o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2020 v zvezi s prezadolženostjo, potrošnjo in premoženjem ter delom](#) (CELEX:32019R0414)

- [Zdravje otrok, dostopnost otrok do zdravstvenih storitev, materialna prikrajšanost otrok, življenjski pogoji otrok v družinah ločenih staršev oz. v vzpostavljenih družinah \(del Aneksa II izvedbene uredbe \(EU 2019/2242\) \(Ad-hoc modul\)](#) (CELEX:32019R2242)
- [Izvedbena uredba Komisije \(EU\) 2020/1721 z dne 17. novembra 2020 o določitvi tehničnih postavk podatkovnih nizov vzorčnega raziskovanja na področju dohodka in življenjskih pogojev o zdravju in kakovosti življenja v skladu z Uredbo \(EU\) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta](#) (CELEX:32020R1721)
- [Izvedbena uredba Komisije \(EU\) 2021/2052 z dne 24. novembra 2021 o določitvi tehničnih postavk podatkovnih nizov vzorčnega raziskovanja na področju dohodka in življenjskih pogojev za trg dela in stanovanja, medgeneracijski prenos prednosti in prikrajšanosti, stanovanjske težave ter priložnostno temo za leto 2023 o energijski učinkovitosti gospodinjstev v skladu z Uredbo \(EU\) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta](#) (CELEX:32021R2052)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki o življenjskih pogojih, dohodku, revščini in socialni izključenosti, so zasebna gospodinjstva in osebe, ki živijo v teh gospodinjstvih v Sloveniji. Osebe, ki prebivajo v skupinskih gospodinjstvih, niso zajete v to raziskovanje.

Glavne opazovane značilnosti gospodinjstev so stanovanjske razmere, finančni položaj gospodinjstev, posedovanje trajnih potrošnih in drugih dobrin ter pomoč dobrodelnih organizacij, status tveganja revščine gospodinjstva, energetska revščina, delovna intenzivnost gospodinjstva, tip gospodinjstva, stanovanjsko razmerje gospodinjstva in razpoložljivi dohodek gospodinjstva.

Glavne opazovane značilnosti oseb so splošno zadovoljstvo z življenjem, splošno zdravstveno stanje, materialna in socialna prikrajšanost oz. dostopnost izbranih dobrin, izpostavljenost tveganju revščine in dolgotrajne revščine, izpostavljenost tveganju socialne izključenosti, zelo nizka delovna intenzivnost, dohodkovna neenakost, starost in spol, dokončana izobrazba, najpogostejši status aktivnosti, dohodkovni razred, energetska revščina ter kohezijska in statistična regija.

Podatki, na katerih temeljijo izračuni za kazalnike dohodka, revščine in socialne izključenosti, se nanašajo na gospodinjstva ali na člane gospodinjstev, skoraj vsi kazalniki pa so definirani na ravni posameznika, tj. izračunani za osebe, ne za gospodinjstvo. Kazalnike izračunamo s pomočjo uteži za celotno populacijo oseb v zasebnih gospodinjstvih v Sloveniji. Pri večini prerezov objavljamo odstotek in število oseb.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja je izbrano samsko ali veččlansko gospodinjstvo. Enota opazovanja so torej vsi člani gospodinjstev, ki sodelujejo v raziskovanju Življenjski pogoji (EU-SILC). V to raziskovanje so zajeta samo zasebna gospodinjstva in osebe v njih. Osebe, ki prebivajo v skupinskih gospodinjstvih (npr. domovih za starejše občane, socialnovarstvenih zavodih, zaporih, verskih institucijah ipd.), v raziskovanje niso vključene.

Gospodinjstvo je vsaka družinska ali druga skupnost oseb, ki skupaj stanujejo in skupaj porabljajo dohodke za osnovne življenjske potrebe (stanovanje, hrano in drugo), ne glede na to, ali vsi člani stalno živijo v kraju, v katerem prebiva gospodinjstvo, ali pa nekateri izmed njih zaradi dela, šolanja ali drugih vzrokov dalj časa, vendar največ do 12 mesecev (do leta 2020 do 6 mesecev), živijo drugje v Sloveniji ali tujini. Kot gospodinjstvo upoštevamo tudi osebo, ki v kraju anketiranja živi sama in drugje nima svojega gospodinjstva (samsko gospodinjstvo). Ta oseba lahko živi sama v stanovanju ali skupaj z drugimi osebami v istem stanovanju (npr. samski dom), če skupaj z njimi ne porablja svojih dohodkov.

Študenti so člani gospodinjstva, če živijo v študentskem domu, v najetem stanovanju ipd., vendar imajo z gospodinjstvom redne stike. Če imajo svoje gospodinjstvo drugje in prihajajo domov samo na obisk, jih ne štejemo za člane gospodinjstva. Študenti, ki so na študijskih izmenjavah in/ali študirajo v tujini, so člani gospodinjstva, če njihova neprekinjena odsotnost ne traja več kot 12 mesecev (do leta 2020 do 6 mesecev).

Raziskovanje je vzorčno. Osnova za vzorčni okvir je Centralni register prebivalstva (CRP). V vzorčni okvir so vključene osebe, stare vsaj 16 let, ki so v času izbora vzorca prebivalci Slovenije in ne živijo v institucijah (domovih za starejše občane, socialnovarstvenih zavodih, vojašnicah, zaporih, samostanih ipd.).

Vzorčni načrt je dvostopenjski stratificiran. Za stratifikacijo uporabljamo kombinacijo dvanajst statističnih regij (NUTS3) in petih tipov naselij. Najprej se v vsakem stratumu sistematično izberejo enote prve stopnje (vzorčne enote), nato se v vsaki izbrani vzorčni enoti sistematično izberejo osebe. Vsaka izbrana oseba nas vodi v gospodinjstvo; v njem nato zberemo podatke za gospodinjstvo kot celoto, nekatere podatke za vse člane gospodinjstva in nekatere podatke le za izbrano osebo.

Vzorčni načrt ima štiriletno rotacijsko shemo. Gospodinjstva ostanejo v vzorcu štiri leta oz. v štirih valovih; to pomeni, da je vzorec sestavljen iz štirih rotacijskih skupin. Vsako leto ena rotacijska skupina izpade iz vzorca, eno rotacijsko skupino pa vključimo v vzorec na novo. Vsaka rotacijska skupina mora biti reprezentativna za ciljno populacijo.

Bruto velikost vzorca je vsako leto približno 13.000 gospodinjstev. Ker del gospodinjstev zavrne sodelovanje, z delom gospodinjstev nam ne uspe navezati stika, del pa jih je za raziskovanje neustrezen, je končna neto velikost vzorca približno 8.500 gospodinjstev ali približno 25.000 oseb. Posebnost pa je leto 2021: vzorec je bil zaradi samo telefonskega anketiranja zelo povečan, in

sicer je bilo izbranih skoraj 32.000 gospodinjstev. Zaradi nedostopnosti telefonskih števil je bila končna neto velikost vzorca približno 7.100 gospodinjstev ali približno 20.000 oseb.

Tabela 1: Število gospodinjstev in oseb, sodelujočih v raziskovanju Življenjski pogoji (EU-SILC)

Leto izvedbe raziskovanja EU-SILC	Število gospodinjstev	Število oseb
2005	8.287	27.679
2006	9.478	31.276
2007	8.707	28.570
2008	9.028	28.958
2009	9.282	29.576
2010	9.364	29.520
2011	9.247	28.747
2012	9.205	28.064
2013	9.001	27.265
2014	9.189	27.697
2015	8.685	26.150
2016	8.585	25.637
2017	8.801	26.306
2018	8.669	25.843
2019	8.590	25.253
2020	8.539	24.794
2021	7.164	19.677
2022	8.092	22.301
2023	8.432	23.273

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatke zbiramo letno.

Podatke, zbrane v letnem statističnem raziskovanju Življenjski pogoji (EU-SILC – angl. Statistics on Income and Living Conditions), pridobimo:

- z osebnim anketiranjem (tj. na terenu) ob uporabi prenosnega računalnika (CAPI) na podlagi vprašalnika Življenjski pogoji (EU-SILC);
- s telefonskim anketiranjem (CATI) na podlagi vprašalnika Življenjski pogoji (EU-SILC);
- iz administrativnih in drugih zbirk;
- iz lastnih virov:
 - Delovno aktivno prebivalstvo (DAK);
 - Sestava prebivalstva (DEM-PREB/ČL) in Socioekonomske značilnosti prebivalstva in selivcev (SEL-SOC);
 - Dohodki prebivalstva (RAVEN_DOH).

Zbrani podatki so tako kombinacija podatkov, pridobljenih z anketnima vprašalnikoma CATI in CAPI (leto izvedbe EU-SILC), ter podatkov iz administrativnih in drugih zbirk podatkov, ki se večinoma nanašajo na leto pred izvedbo raziskovanja (referenčno leto za dohodek). Iz administrativnih in drugih zbirk pridobimo podatke o dohodkih ter tudi nekatere druge informacije, ki jih povežemo s podatki iz vprašalnika.

Z uporabo registrov in administrativnih virov občutno razbremenimo anketirance, hkrati pa se precej poceni tudi izvedba raziskovanja.

Telefonsko anketiranje (CATI) poteka približno dva meseca in pol (od sredine januarja do konca marca), terensko anketiranje (CAPI) pa okoli pet mesecev, izvajamo ga v prvi polovici leta (do sredine junija). Izbrane osebe oz. gospodinjstva o izvajanju raziskovanja (času anketiranja oziroma prihodu anketarja) prej obvestimo, sodelovanje pa je prostovoljno. Po telefonu anketiramo gospodinjstva, ki so že sodelovala v predhodnem letu (raziskovanje je panelno, kar pomeni, da isto gospodinjstvo anketiramo 4 leta zapored). Vprašalnik je v tem primeru nekoliko krajši, saj nekatere podatke že imamo oz. jih samo preverimo. Anketiranje na terenu s prenosnimi računalniki traja nekoliko dlje. Anketarji obiščejo gospodinjstva, ki so prvič vključena v vzorec, in tista gospodinjstva, ki nimajo telefona oz. nam telefonske številke niso zaupala. Poleg tega po končanem telefonskem anketiranju za terensko anketiranje razporedimo tudi vsa tista gospodinjstva, s katerimi ni bilo mogoče navezati stika po telefonu, ter osebe, ki so želele, da jih anketiramo osebno (na terenu), in osebe, ki so se preselile v drugo zasebno gospodinjstvo v Sloveniji.

Zbiranje podatkov v letu 2020 – pojav epidemije covid-19

Zaradi epidemije covid-19 smo morali v letu 2020 prilagoditi način zbiranja podatkov in obdobje, ki je bilo do takrat določeno za zbiranje teh podatkov. Podatke smo po ustaljeni poti (opisani zgoraj) zbirali do zaprtja države v sredini marca. Nadaljevali smo od sredine maja do sredine septembra. Anketirancem smo zaradi preprečevanja širjenja okužb tudi za prvo anketiranje ponudili anketiranje po telefonu (CATI). Kljub temu se je večina anket opravila osebno na terenu (CAPI). Zaradi posledic epidemije covid-19 in dveh obdobj zbiranja podatkov – pred zdravstveno krizo (januar–marec) in med njo oz. po prvem valu epidemije covid-19 (maj–september) – podatki za 2020 niso popolnoma primerljivi s tistimi iz prejšnjih let.

Zbiranje podatkov v letu 2021 – nadaljevanje epidemije covid-19

Zaradi epidemije covid-19 zbiranje v letu 2021 po ustaljeni poti, ki je veljala do izbruha epidemije, ni bilo mogoče. Podatke smo zbirali samo s telefonsko podprtim računalniškim anketiranjem (CATI). Predvsem zaradi nedostopnosti telefonskih števil iz javnih zbirk podatkov se je zelo povečal vzorec, stopnja odgovora pa se je precej znižala v primerjavi s prejšnjimi leti, ko smo podatke za prvo anketiranje vedno zbirali z računalniško podprtim osebnim anketiranjem na terenu (CAPI). Tudi obdobje zbiranja podatkov je bilo daljše kot v prejšnjih letih (izjema je že omenjeno leto 2020), trajalo je od februarja do konca septembra. Zaradi omenjenih posebnih okoliščin zbiranja podatki niso popolnoma primerljivi s tistimi iz prejšnjih let.

Z vprašalnikom Življenjski pogoji (EU-SILC) vsako leto zbiramo podatke iz naslednjih tematskih sklopov:

- demografski podatki o članih gospodinjstva in sorodstvena razmerja,
- zaposlitveni status in vključenost v izobraževanje,
- stanovanjske razmere,
- finančne zmožnosti gospodinjstva,
- razpoložljivost trajnih potrošnih in drugih dobrin,
- materialna prikrajšanost oz. dostopnost izbranih dobrin,
- otroško varstvo,
- nekateri prejemki ter materialna in denarna pomoč dobrodelnih organizacij,
- denarni prenosi med gospodinjstvi,
- prostovoljna zavarovanja (pokojninsko in življenjsko),
- nadomestila iz zaposlitve,
- službeni avto, ki se uporablja v zasebne namene,
- poraba dobrin iz lastne proizvodnje,
- dohodek gospodinjstev, ki imajo kmetijo,
- gibanje neto dohodka gospodinjstva,
- zdravje in dostopnost do zdravnikov,
- splošno zadovoljstvo z življenjem.

Poleg podatkov, ki jih zbiramo vsako leto (t. i. primarne spremenljivke), se vsako leto doda poseben sklop vprašanj – priložnostni modul (t. i. sekundarne spremenljivke). Na podlagi tega pridobimo podatke, ki dodatno osvetlijo življenjske razmere prebivalcev. Do leta 2020 je bila vsebina priložnostnih modulov naslednja:

Tabela 2: Vsebina priložnostnih modulov do leta 2020

Leto	Vsebina priložnostnega modula
2005	Medgeneracijski prenos revščine
2006	Socialna vključenost
2007	Stanovanjske razmere
2008	Prezadolženost in finančna izključenost
2009	Materialna prikrajšanost
2010	Delitev sredstev v gospodinjstvu
2011	Medgeneracijski prenos prikrajšanosti
2012	Stanovanjske razmere in dostopnost do osnovnih storitev
2013	Blaginja
2014	Materialna prikrajšanost
2015	Socialna vključenost
2016	Dostopnost do storitev
2017	Zdravje in zdravje otrok
2018	Blaginja
2019	Medgeneracijski prenos prikrajšanosti
2020	Prezadolženost, potrošnja in premoženje

Z uvedbo nove uredbe – z letom 2021 – pa sta zbiranje in vsebina priložnostnih tem postala vnaprej določena. V tabeli 3 je navedeno področje, ki se bo ponavljalo na vsaka 3 leta oz. na vsakih 6 let. Poleg vnaprej določenih tem se na vsaki 2 leti dodatno vključi še področje, ki je odraz trenutnih potreb.

Tabela 3: Vsebina priložnostnih modulov od leta 2021

Področje	Periodika	Leto zbiranja							
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Otroci (materialna prikrajšanost in zdravje)		X			X			X	
Zdravje			X			X			X
Trg dela in stanovanjske razmere				X			X		
Blaginja ter socialna in kulturna vključenost			X						X
Medgeneracijski prenos prikrajšanosti in stanovanjske težave				X					
Dostop do storitev					X				
Prezadolženost, potrošnja in premoženje							X		
Življenjski pogoji otrok v družinah ločenih staršev oz. v vzpostavljenih družinah			X						
Energetska učinkovitost gospodinjstev				X					
Energija in okolje						X			
Tema še ni določena								X	

Podatke iz administrativnih in drugih zbirk pridobimo od:

- Finančne uprave (FURS): dohodnina in drugi viri,

- Zavoda za zaposlovanje (ZRSZ): nadomestila za brezposelne, denarna pomoč, register brezposelnih,
- Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ): starševska nadomestila, družinski prejemki, socialni prejemki, štipendije,
- Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP): kmetijske subvencije,
- Ministrstva za notranje zadeve (MNZ): Centralni register prebivalstva (CRP), Evidenca gospodinjstev,
- Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ): pokojnine in drugi viri,
- Zavoda za zdravstveno zavarovanje (ZZSZ): status neaktivnih oseb.

Podatke od institucij pridobimo na podlagi sklenjenih dogovorov o sodelovanju in tehničnih protokolov o posredovanju mikropodatkov na SURS. Vsi ti podatki se združijo v statistično raziskovanje Dohodki prebivalstva (RAVEN_DOH), od tam jih prevzamemo za raziskovanje EU-SILC.

Iz lastnih statističnih virov pridobimo tudi nekatere demografske podatke (statistični raziskovanji DEM-PREB/ČL in SEL-SOC) ter podatke o delovno aktivnem prebivalstvu (statistično raziskovanje DAK).

Vsi finančni podatki iz administrativnih virov se nanašajo na prejšnje leto oziroma na leto pred izvedbo raziskovanja EU-SILC (referenčno leto za dohodek). Druge («nefinančne») informacije oz. podatki se nanašajo deloma na prejšnje leto, deloma pa tudi na tekoče leto (leto izvedbe EU-SILC). Podatke iz omenjenih virov povežemo s podatki, pridobljenimi z vprašalnikom. S pomočjo uporabe registrov in administrativnih virov razbremenimo anketirance, poceni pa se tudi izvedba raziskovanja.

6 DEFINICIJE

Gospodinjstvo je vsaka družinska ali druga skupnost oseb, ki skupaj stanujejo in skupaj porabljajo dohodke za osnovne življenjske potrebe (stanovanje, hrano in drugo), ne glede na to, ali vsi člani stalno živijo v kraju, v katerem prebiva gospodinjstvo, ali pa nekateri izmed njih zaradi dela, šolanja ali drugih vzrokov dalj časa, vendar največ do 12 mesecev (do leta 2020 do 6 mesecev), živijo drugje v Sloveniji ali tujini. Kot gospodinjstvo upoštevamo tudi osebo, ki v kraju anketiranja živi sama in drugje nima svojega gospodinjstva (samsko gospodinjstvo). Ta oseba lahko živi sama v stanovanju ali skupaj z drugimi osebami v istem stanovanju (npr. samski dom), če skupaj z njimi ne porablja svojih dohodkov.

Študenti so člani gospodinjstva, če živijo v študentskem domu, v najetem stanovanju ipd., vendar imajo z gospodinjstvom redne stike. Če imajo drugje svoje gospodinjstvo in prihajajo domov samo na obisk, pa jih ne štejemo za člane gospodinjstva. Študenti, ki so na študijskih izmenjavah in/ali študirajo v tujini, so člani gospodinjstva, če njihova neprekinjena odsotnost ne traja več kot 12 mesecev (do leta 2020 do 6 mesecev).

Stanovanjski pogoji

Stanovanjske razmere: podatki se nanašajo na različne kazalnike stanovanjskih razmer gospodinjstev in temeljijo na izjavi gospodinjstev:

- **slabo stanje stanovanja:** ta kazalnik ugotavljamo (merimo) s tremi vprašanji: ali imajo gospodinjstva težave s streho, ki pušča, z vlažnimi stenami/temelji/tlemi, s trhlimi okenskimi okvirji ali trhlimi tlemi;
- **ni primernega ogrevanja:** to pomeni, da si gospodinjstvo finančno ne more privoščiti primerno ogrevanega stanovanja;
- **pretemno stanovanje:** to pomeni, da v stanovanju nimajo dovolj dnevne svetlobe. Pri tem se ne upoštevajo vremenske razmere;
- **težave s hrupom:** ta kazalnik se upošteva pri gospodinjstvih, ki imajo težave zaradi hrupa sosedov ali hrupa z ulice (promet, tovarne, podjetja itd.);
- **onesnaženost okolja:** ta kazalnik se upošteva pri gospodinjstvih, ki imajo težave zaradi onesnaženosti okolja, umazanije ali drugih okoljskih problemov, ki jih povzročata promet in industrija;
- **kriminala:** ta kazalnik se upošteva pri gospodinjstvih, ki imajo v okolišu, kjer bivajo, težave zaradi kriminala, nasilja ali vandalizma.

Stopnja stanovanjske prikrajšanosti glede na elemente prikrajšanosti je odstotek oseb, ki so prikrajšane za posamezni element stanovanjske prikrajšanosti. Kazalnik izračunavamo za naslednje elemente:

- 1) slabo stanje stanovanja (odstotek oseb, ki imajo v stanovanjih težave s streho, ki pušča, z vlažnimi stenami/temelji/tlemi ali s trhlimi okenskimi okvirji/tlemi);
- 2) kad ali prha v stanovanju (odstotek oseb, ki v stanovanju nimajo kadi ali prhe);
- 3) stranišče na izplakovanje za lastno uporabo (odstotek oseb, ki nimajo stranišča na izplakovanje za lastno uporabo);
- 4) pretemno stanovanje (odstotek oseb, ki menijo, da je njihovo stanovanje pretemno oz. ne dobi dovolj dnevne svetlobe).

Stopnja stanovanjske prikrajšanosti glede na število elementov prikrajšanosti je odstotek oseb, ki so prikrajšane za 1, 2, 3 ali 4 elemente. Objavljamo tudi odstotek oseb, ki niso prikrajšane za nobenega od navedenih 4 elementov (za 0 elementov). Spremembe v povezavi s tema kazalnikoma so podrobneje razložene v razdelku Prelomi v časovni vrsti.

Stopnja prenaseljenosti stanovanja je odstotek oseb, ki živijo v stanovanjih s premajhnim številom sob glede na število, spol in starost članov gospodinjstva. Prenaseljeno je stanovanje, ki nima vsaj ene sobe na gospodinjstvo in hkrati še ene sobe za vsak par, ene sobe za vsako polnoletno samsko osebo, ene sobe za dva otroke istega spola, stara 12–17 let, ene sobe za vsakega otroka različnega spola, starega 12–17 let, in ene sobe za 2 otroke, mlajša od 12 let. Spremembe v povezavi s tem kazalnikom so podrobneje razložene v razdelku Prelomi v časovni vrsti.

Energetska učinkovitost gospodinjstev

Podatki se nanašajo na različne kazalnike energetske učinkovitosti gospodinjstva in temeljijo na izjavi gospodinjstev.

Glavni način ogrevanja v stanovanju – vrsta ogrevalnega sistema, ki se uporablja v stanovanju ali hiši, kjer gospodinjstvo živi:

- **Daljinsko ogrevanje** je distribucija toplotne energije v obliki pare ali vroče vode iz centralnih ali decentraliziranih proizvodnih virov prek omrežja do več zgradb ali zemljišč za ogrevanje prostorov ali procesno ogrevanje.
- **Centralno ogrevanje** pomeni ogrevanje z ene lokacije v zgradbi, od koder se toplota nato širi po celotnem stanovanju ali hiši. Centralno ogrevanje je sestavljeno iz peči ali kotla, ogrevalnih teles, cevi, povezanih s kotlom, in raztezne posode. Centralno ogrevanje se od daljinskega razlikuje po tem, da se toplota proizvaja na enem mestu, na primer v kurilnici ali kleti objekta, in je razporejena po celotnem objektu.
- **Toplotna črpalka** od okolice sprejema toplotno energijo in jo oddaja v ogrevanih prostorih, pri čemer izkorišča naravni toplotni zbiralnik okolja. Kot energetski viri se lahko uporabljajo talna in površinska voda, zemeljska toplota, sončna energija in zunanji zrak. Toplotna črpalka sicer spada med »centralno ogrevanje«.
- **Individualni način ogrevanja** vključuje različne načine distribucije toplote v notranjih prostorih stanovanja, npr. do štedilnika, radiatorjev ali bojlerja. Sem spadajo: etažno ogrevanje (npr. kadar ima vsako stanovanje v bloku plinsko peč), termoakumulacijska peč, fiksni električni radiatorji, IR-paneli, klimatska naprava, kmečka peč, štedilnik, kamin.
- **Prenosni način ogrevanja** vključuje uporabo grelnih teles, kot so električni radiator, električni kalorifer in druge naprave, ki jih je mogoče enostavno premikati iz enega prostora v drugega.

Najpomembnejši vir energije – najpomembnejši vir energije, ki se uporablja za ogrevanje stanovanja/hiše, kjer gospodinjstvo živi:

- **drva** les, različni kosi lesa;
- **zemeljski plin, utekočinjeni naftni plin;**
- **obnovljivi viri:** sem spadajo toplotna črpalka, sončna energija (sončni kolektorji), vetrna energija, geotermalna energija ipd.;
- **ekstra lahko kurilno olje;**
- **daljinska toplota:** sem spadajo ogrevalni sistemi, pri katerih je toplota daljinsko dobavljena iz toplarne, termoelektrarne ali podobnega vira;
- **lesni peleti, sekanci, briketi;**
- **električna energija:** sem spadajo klimatska naprava, fiksni električni radiatorji in električno talno ogrevanje;
- premog;
- drugo;

Število in vrsta izvedenih **obnovitvenih ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti stavbe v zadnjih petih letih**. Upoštevani so naslednji ukrepi:

- **izboljšana izolacija zunanjih ali notranjih sten;**

- **izboljšana izolacija strehe;**
- **izboljšana izolacija tal;**
- **zamenjava oken:** zamenjava enoslojnih oken z dvo- ali troslojnimi;
- **zamenjava ogrevalnega sistema** z boljšim oz. učinkovitejšim.

Prikazan je delež gospodinjstev po številu izvedenih ukrepov: trije ukrepi ali več, dva ukrepa, en ukrep ali nič ukrepov. Med gospodinjstvi, pri katerih je bil na stavbi, kjer živijo, izveden vsaj en ukrep, so prikazani tudi deleži gospodinjstev po vrsti izvedenih – zgoraj naštetih – ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti.

Zasteklitev oken v stanovanju:

- **enojna zasteklitev:** okna so izdelana iz ene same steklene plošče;
- **dvojna zasteklitev:** okna so izdelana iz dveh steklenih plošč;
- **trojna zasteklitev:** okna so izdelana iz najmanj treh steklenih plošč;
- **mešana – enojna in dvojna oziroma trojna zasteklitev:** v stanovanju so različne vrste oken, nekatera imajo enojno zasteklitev, druga pa vsaj dvojno ali trojno;
- **mešana – dvojna in trojna zasteklitev:** v stanovanju sta dve različni vrsti oken, nekatera okna imajo dvojno zasteklitev, druga pa trojno.

Dovolj hladno stanovanje poleti: mnenje gospodinjstva o tem, ali lahko poleti ohranjajo stanovanje dovolj hladno, če upoštevajo sistem hlajenja in obstoječo izolacijo stanovanja.

Dovolj toplo stanovanje pozimi: mnenje gospodinjstva o tem, ali lahko pozimi ohranjajo stanovanje dovolj toplo, če upoštevajo sistem ogrevanja in obstoječo izolacijo stanovanja.

Stanovanjske težave

Stanovanjske težave: podatki se nanašajo na izkušnje z morebitnimi stanovanjskimi težavami v preteklosti in temeljijo na izjavi oseb, starih 16 let ali več. O stanovanjskih težavah govorimo, če oseba v kateremkoli trenutku svojega življenja ni imela prostora (bodisi v lasti, bodisi najetega), kjer bi lahko živila in je bila zato prisiljena začasno bivati drugje.

Izkušnje s stanovanjskimi težavami – morebitne stanovanjske težave osebe kadarkoli v življenju in v kakšni začasni nastanitvi je oseba takrat živila:

- **živel pri prijateljih ali sorodnikih:** oseba se je bila prisiljena preseliti k prijateljem, družini ali sorodnikom saj ni imela drugega prebivališča (kjer pa ni bilo zagotovljeno, da bi lahko dolgoročno bivala, npr. ni imela svoje sobe/postelje),
- **živel je v zasilnem bivališču ali drugi začasni namestitvi:** kratkotrajna namestitve za osebe brez prebivališča, npr. za osebe, ki so doživele nasilje v družini, varna hiša, center za pomoč žrtvam kaznivih dejanj, nastanitve za priseljence brez statusa, zatočišča za brezdomce in začasne bivalne enote,

- **živel je v nastanitvi, ki ni predvidena kot stalno prebivališče:** kakršnakoli zgradba, ki ni primerna za stalno prebivališče, npr. baraka, kočica, mobilna hišica,
- **živel je na javnem kraju:** prebivanje na ulici oziroma javnih krajih brez zatočišča, ki bi ga lahko opredelili kot bivalni prostor,
- **ni imel stanovanjskih težav.**

Glavni razlog za stanovanjske težave – razlog, ki je najbolj vplival na stanovanjske težave:

- **težave v razmerju ali družini,**
- **zdravstvene težave,**
- **brezposelnost,**
- **potek najemne pogodbe,**
- **za bivanje neprimerna nastanitev:** na primer kočica, baraka, mobilna hišica,
- **odhod iz institucije,**
- **finančne težave oziroma nezadostni prihodki,**
- **drugo.**

Izhod iz stanovanjskih težav – razlog za izhod iz stanovanjskih težav:

- **obstoječa, nova ali obnovljena zveza z družino ali partnerjem,**
- **obravnavane zdravstvene težave,**
- **nova zaposlitev,**
- **selitev v najemno stanovanje s subvencionirano najemnino,**
- **drugo,**
- **še vedno ima stanovanjske težave.**

Finančne zmožnosti gospodinjstev

Finančne zmožnosti gospodinjstev: podatki se nanašajo na različne kazalnike finančnega položaja gospodinjstev in temeljijo na izjavi gospodinjstev:

- **enotedenske letne počitnice:** upoštevajo se sedemdnevne počitnice zunaj doma: lahko v počitniški hišici/vikendu, pri prijateljih, sorodnikih ali sindikalnem domu. Bistveno je, ali si enotedenske letne počitnice glede na finančne zmožnosti lahko privoščijo vsi člani gospodinjstva;
- **mesni ali enakovredni vegetarijanski obrok vsaj vsak drugi dan:** bistveno je, ali si gospodinjstvo lahko privošči kakovostno hrano;
- **nepričakovani izdatki:** bistveno je, ali gospodinjstvo lahko poravnava nepričakovane izdatke iz lastnih sredstev (tj. ne da bi si moralo denar izposoditi ali najeti kredit). Višina nepričakovanih izdatkov za leto 2005: 350 EUR; za leto 2006: 375 EUR; za leto 2007: 440 EUR; za leto 2008: 470 EUR; za leto 2009: 495 EUR; za leto 2010: 545 EUR; od leta 2011 do leta 2018: 600 EUR; za leti 2019 in 2020: 650 EUR, za leto 2021: 700 EUR, za leto 2022: 750 EUR, za leto 2023: 770 EUR. Višina zneska nepričakovanih izdatkov je višina mesečnega praga tveganja revščine za enočlansko gospodinjstvo iz prejšnjega leta (zaokrožen znesek).
- **kako gospodinjstva preživijo s svojimi prihodki:** predstavnik gospodinjstva izrazi svoje mnenje o tem, kako shajajo s svojimi prihodki

oz. kako plačujejo vse skupne mesečne stroške glede na vse mesečne neto prihodke, ki jih dobijo posamezni člani gospodinjstva.

- **finančno stanje gospodinjstev v običajnem mesecu:** predstavnik gospodinjstva oceni katera trditev najboljše opiše finančno stanje njihovega gospodinjstva v običajnem mesecu: nekaj privarčujejo; živijo od prihrankov; za to da preživijo si izposojajo denar; ravno shajajo (preživijo, ne da bi kaj privarčevali, ne da bi živeli od prihrankov in ne da bi si morali izposojati denar).
- **koliko časa bi lahko gospodinjstva samo s prihranki živela na enaki ravni:** predstavnik gospodinjstva izrazi svoje mnenje o tem, koliko časa bi samo od prihrankov (ne bi prejeli nobenih dohodkov), lahko živeli na enaki ravni kot doslej.

Stanovanjski stroški so vsi stroški, povezani s stanovanjem: morebitni stanovanjski ali hipotekarni kredit, najemnina, zavarovanje, stroški za vodo, kanalizacijo, odvoz odpadkov, stroški za elektriko, plin, ogrevanje ipd. Gospodinjstvo izrazi svoje mnenje o tem, kakšno breme pomenijo ti stroški zanj: so veliko breme, srednje veliko breme (nekoliko obremenilni) ali pa sploh niso breme. Podatki so prikazane v razdelku 'Finančna bremena'.

Stopnja preobremenjenosti s stanovanjskimi stroški je odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvih, v katerih so stanovanjski stroški višji od 40 % celotnega razpoložljivega dohodka gospodinjstva. V izračun obremenjenosti s stanovanjskimi stroški so zajeti vsi letni stroški gospodinjstva, povezani s stanovanjem (obresti za stanovanjski ali hipotekarni kredit, najemnina, zavarovanje, stroški rednega vzdrževanja in popravil, stroški za vodo, kanalizacijo, odvoz odpadkov, elektriko, plin, ogrevanje ipd.), zmanjšani za subvencijo za najemnino. Obremenjenost s stanovanjskimi stroški (delež stanovanjskih stroškov v celotnem razpoložljivem dohodku gospodinjstva) je za vse osebe v istem gospodinjstvu enaka.

Mediana obremenjenosti s stanovanjskimi stroški je mediana (srednja vrednost) deleža stanovanjskih stroškov v celotnem razpoložljivem dohodku gospodinjstva (12 % npr. pomeni, da polovica vseh oseb porabi več kot 12 % razpoložljivega dohodka gospodinjstva za stanovanjske stroške, polovica oseb pa manj). Vse osebe razvrstimo od najnižje do najvišje obremenjenosti s stanovanjskimi stroški. Delež osebe na sredini porazdelitve je mediana obremenjenosti s stanovanjskimi stroški.

Finančna bremena gospodinjstev: nakupi na obroke ali druga nestanovanjska posojila so za gospodinjstvo lahko veliko breme, srednje veliko breme (nekoliko obremenilna) ali pa to zanje sploh ni breme. Gospodinjstvo izrazi svoje mnenje.

Kredit ali nakupi na obroke: upoštevani so vsi krediti, ki so jih najeli pri banki, hranilnici ali drugi finančni instituciji, pa tudi najeti krediti pri nebančnih organizacijah (npr. v zastavljalnicah ali drugem kreditodajalcu, ki ni finančna institucija) ter nakupi na obroke (neposredno pri ponudniku blaga ali storitev), obnavljajoči se krediti (npr. krediti povezani s kreditnimi karticami, vendar samo tisti, ki so prekoračeni) in posojila sorodnikov / prijateljev (če so si denar izposodili pri sorodnikih, prijateljih, znancih).

Gospodinjstvo (en ali več njihovih članov) ima lahko najet en ali več kreditov oz. nakupov na obroke, za različne (spodaj naštet) namene.

Kredit ali nakup na obroke za naslednje namene:

- kredit za **nakup ali prenovo nepremičnine**: upoštevan je kredit za nakup stanovanja, v katerem živijo (sem spadajo vsi stanovanjski krediti/posojila, ki niso hipoteka); kredit za prenovo stanovanja, v katerem živijo (upoštevajo se večje investicije, kot je npr. menjava oken, stene, fasada, prenova kopalnice, nakup peči, menjava centralnega ogrevanja, radiatorjev, talno ogrevanje) ali za nakup druge nepremičnine (sem spadajo vikendi, počitniške hišice, druga stanovanja, garaže, poslovni prostori, gospodarska poslopja ali druge vrste nepremičnin, zemljišča oz. parcele itd., ki jih je gospodinjstvo pridobilo s kreditom, tudi s hipotekarnim kreditom. Nepremičnina se lahko nahaja v Sloveniji ali tujini);
- kredit ali nakup na obroke za **pohištvo, stanovanjsko opremo**: sem spadajo vsi krediti ali nakupi na obroke za vse vrste pohištva (kuhinjsko pohištvo, pohištvo za dnevno sobo, jedilnico, predsobo, kopalnico, spalnico, otroško sobo, računalniško sobo, vrtno pohištvo itd.), stanovanjsko opremo (npr. vzmetnice, oprema za razsvetljavo, žaluzije, ogledala, okrasni predmeti, itd.), gospodinjske aparate, belo tehniko (hladilnik, zamrzovalnik, pralni stroj, sušilni stroj, pomivalni stroj, šivalni stroj, mikrovalovna pečica, štedilnik, klimatska naprava, grelne naprave, čistilne naprave, itd). Sem spada tudi oprema za sprejemanje, snemanje in predvajanje zvoka ali slike (radio, TV, video in DVD snemalnik, sistem za domači kino, prenosni TV, MP3, MP4, iPod, itd.);
- kredit / lizing za nakup **prevoznega sredstva**: avtomobila, kombija, motornega kolesa, mopeda, prikolice, kolesa, drugih prevoznih sredstev;
- kredit ali nakup na obroke za **počitnice**: obročno odplačevanje počitniških poti, paketov/aranžmajev oz. stroškov nastanitev ipd.;
- kredit ali nakup na obroke za **zdravstveno oskrbo**: sem spadajo vse zdravstvene storitve in farmacevtski produkti, če jih v gospodinjstvu odplačujejo na obroke ali so za njih najeli kredit.
- kredit ali nakup na obroke za **izobraževanje**: obročno odplačevanje šolanja, študija, izobraževalnih tečajev, usposabljanj ipd.;
- kredit ali nakup na obroke za **pokrivanje vsakodnevnih izdatkov**: sem spada nakup živil in ostalih izdatkov, potrebnih za vsakodnevno življenje (tudi nakup energentov, npr. kurilno olje);
- kredit ali nakup na obroke za **financiranje poslovne ali poklicne dejavnosti**: sem spadajo predvsem poslovni kredit, za financiranje poslovne ideje, zagon podjetja ipd.;
- kredit ali nakup na obroke za **refinanciranje drugega kredita**: upoštevani so krediti, ki jih v gospodinjstvu najamejo zato, da z njim odplačajo drug kredit - refinanciranje kakršnegakoli drugega kredita;
- kredit ali nakup na obroke za **pomoč sorodnikom ali prijateljem**: upošteva se kakršenkoli kredit ali nakup na obroke, ki ga najamejo oz. imajo samo zaradi tega, da z njimi pomagajo sorodnikom in prijateljem. Lahko je to za nakup stanovanja, prenovo njihovega stanovanja (npr. nakup peči, menjavo centralnega ogrevanja...), za nakup njihovega pohištva, stanovanjske opreme, gospodinjskih aparatov oz. kakršenkoli kredit oz. nakup na obroke, ki je namenjen sorodnikom ali prijateljem;

- kredit ali nakup na obroke za **druge namene**: sem spadajo razni drugi krediti oz. nakupi na obroke, npr. odplačevanje mobilnega telefona na obroke, odplačevanje zavarovanja za stanovanje, hišo, zavarovanje avtomobila na obroke. Karkoli, kar ni zajeto v ostalih kategorijah odgovora.

Zadolžena gospodinjstva: upoštevana so gospodinjstva, ki so morala odplačevati vsaj en kredit ali nakup na obroke.

Povprečni mesečni znesek odplačila obroka kredita ali nakupa na obroke zadolženih gospodinjstev: pri tem so upoštevani mesečni zneski vseh kreditov ali nakupov na obroke skupaj (v primeru, da so morali v gospodinjstvu odplačevati več kreditov / nakupov na obroke).

Kolikšno **finančno breme** so nakupi na obroke ali druga nestanovanjska posojila/krediti za gospodinjstvo: lahko so veliko breme, srednje veliko breme (nekoliko obremenilna) ali pa sploh niso breme. Gospodinjstvo izrazi svoje mnenje.

Zamujanje gospodinjstev pri plačevanju: podatki se nanašajo na zamujanje pri plačevanju finančnih obveznosti gospodinjstev v zadnjih 12 mesecih pred anketiranjem iz finančnih razlogov:

- zamude roka plačila pri odplačevanju nakupov na obroke ali nestanovanjskih posojil

Nestanovanjska posojila so vsa posojila (krediti), ki niso povezana z nakupom stanovanja, v katerem živijo. To so vsi potrošniški krediti in krediti, ki imajo vnaprej določene pogoje in obroke odplačevanja in jih je treba najeti pri banki, na primer kredit za avto, lizing za avtomobil, motorno kolo ali drugo tehnično opremo, krediti za počitnice, pohoštvo ipd. K tem kreditom prištevamo tudi kredite za morebitno drugo stanovanje, počitniško hišico (vikend) ipd.

Nakupi na obroke so vsi odobreni nakupi pri ponudniku storitev oz. blaga, na primer nakup gospodinjstevskih naprav, opreme in manjših kosov pohištva, nakup kurilnega olja na obroke, plačilo počitnic na obroke ipd. Upošteva se tudi nakup na obroke s plačilnimi karticami oziroma kreditnimi karticami.

- zamujanje roka plačila stanovanjskih stroškov; pri plačevanju **stanovanjskih stroškov** so upoštevani stroški vode, komunalnih storitev, odvoza odpadkov, elektrike in stroški ogrevanja. Ni pa vključena najemnina in vračilo hipoteke. Večina gospodinjstev (99 %) ima stanovanjske stroške, vsako leto pa je približno 1 % tudi takih gospodinjstev, ki stanovanjskih stroškov nimajo. Gospodinjstva, ki nimajo stanovanjskih stroškov so upoštevana v kategoriji odgovora 'nikoli'.
- zamujanje roka plačila nestanovanjskih stroškov

Pri plačevanju **nestanovanjskih stroškov** so upoštevani, npr. računi za telefon, internet, televizijo, vrtec, šolsko prehrano, zdravstveno zavarovanje, šolnine.

Materialna in/ali denarna pomoč dobrodelnih organizacij: za materialno pomoč se štejejo paketi s hrano in pralni prašek, rabljena oblačila in obutev, posoda, kuhinjski pripomočki, posteljnina, higienski pripomočki, šolske potrebščine, otroška oprema. Za denarno pomoč se šteje plačilo položnic (najemnina, stanovanjski stroški, ogrevanje, električna energija ...), plačilo zdravstvenih storitev, zavarovanja, nakup novih oblačil, obutve, plačilo vrtca, kosila, malice v šolah, šole v naravi, letovanje socialno ogroženih otrok.

Pri **subjektivni oceni spremembe dohodka gospodinjestev** gospodinjstva ocenjujejo višino mesečnega neto dohodka vseh članov gospodinjstva v tekočem letu glede na zadnjih 12 mesecev. V primeru, da se je dohodek spremenil (zvišal ali znižal), gospodinjstva navedejo tudi najpomembnejši razlog za zvišanje oz. znižanje dohodka.

Splošno zdravstveno stanje: oseba oceni svoje splošno zdravstveno stanje v času anketiranja. Vprašanje je mnenjsko. Pričakuje se, da oseba pri odgovoru ne upošteva morebitnih trenutnih zdravstvenih težav. Svojega splošnega zdravja ne primerja z osebami, ki so enake starosti, ali s preteklim ali prihodnjim stanjem. Gre za splošno zdravstveno stanje, ki zajema tudi fizično, socialno in čustveno stanje osebe.

Funkcionalna oviranost:

- **Dolgotrajna oviranost:** oseba oceni, v kolikšni meri je dolgotrajno ovirana pri običajnih aktivnostih zaradi zdravstvenih težav ali poškodbe. Upošteva se oviranost pri aktivnostih, ki jih oseba običajno počne oz. se z njimi ukvarja, npr. skrb zase, prevoz, službene in šolske aktivnosti, aktivnosti doma in v prostem času. Upošteva se le trajna oviranost, torej oviranost, ki traja že vsaj 6 mesecev. Možni odgovori: zelo ovirana, zmerno ovirana, sploh ni ovirana.

Determinante zdravja:

- **Telesna aktivnost:** oseba oceni kako pogosto se v prostem času, v običajnem tednu ukvarja s športno ali telesno aktivnostjo, ki traja neprekinjeno vsaj 10 minut. Primeri: tek, hitra hoja, fitnes, aerobika, kolesarjenje, igre z žogo, plavanje ipd. Upoštevano je tudi kolesarjenje ali hoja v službo, šolo, po opravkih ipd. Možni odgovori: dvakrat ali večkrat na dan, enkrat na dan, štiri do šestkrat na teden, ena do trikrat na teden, manj kot enkrat na teden, nikoli.
- **Uživanje sadja in zelenjave:** oseba oceni kako pogosto v običajnem tednu uživa sadje in zelenjavo. Možni odgovori: dvakrat ali večkrat na dan, enkrat na dan, štiri do šestkrat na teden, ena do trikrat na teden, manj kot enkrat na teden, nikoli.
 - Med **sadje** so vključeni sveže, suho, zamrznjeno, konzervirano, pasirano sadje. Niso pa vključeni sadni sokovi.
 - Med **zelenjavo** je vključena solata, sveža, zamrznjena, kuhana, posušena, vložena in konzervirana zelenjava. Med zelenjavo ne spada krompir. Izključene so tudi zelenjavne juhe in kakršnikoli sokovi (sveže stisnjeni, sokovi iz koncentrata, umetno slajeni

sokovi). Glej tudi poglavje 9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST (Leto 2022).

Zdravstveno varstvo:

• Zdravstvena in zobozdravstvena oskrba ter storitve

- **Zdravstvena oskrba** zajema vse zdravstvene storitve (pregledi, zdravljenja, rehabilitacija, preventivni pregledi, oskrba na domu, zdravljenje v bolnišnici, službeni zdravniški pregled, pregled za vozniški izpit...), ki jih izvajajo splošni (osebni) zdravniki in/ali zdravniki specialisti. Podatki se nanašajo na celotno gospodinjstvo in na obdobje enega leta pred anketiranjem. Če je vsaj en član uporabil vsaj eno zdravstveno storitev, so izrazili mnenje o tem, kakšno finančno breme je bilo plačilo oz. doplačilo teh storitev: veliko breme, manjše breme, ni bilo breme. V kategorijo 'ni bilo breme' spadajo tudi vse storitve, ki so bile za člane gospodinjstva brezplačne.
- **Zobozdravstvena oskrba** zajema vse zobozdravstvene storitve, preglede ali zdravljenja zob tako pri zobozdravniku kot tudi pri ortodontu. Podatki se nanašajo na celotno gospodinjstvo in na obdobje enega leta pred anketiranjem. Če je vsaj en član uporabil vsaj eno zobozdravstveno storitev, so izrazili mnenje o tem, kakšno finančno breme je bilo plačilo oz. doplačilo teh storitev: veliko breme, manjše breme, ni bilo breme. V kategorijo 'ni bilo breme' spadajo tudi vse storitve, ki so bile za člane gospodinjstva brezplačne.
- **Zdravila** so vsi izdelki, ki se uporabljajo za lajšanje simptomov, preprečevanje bolezni ali za izboljšanje slabega zdravstvenega stanja. Lahko so tablete, kapljice, sirupi, geli, mazila, prehranska dopolnila in podobni izdelki; na recept ali brez recepta. Ne upoštevajo pa se kontracepcijske tablete, razen če so bile predpisane zaradi zdravljenja (kot zdravilo). Prav tako niso upoštevani zeliščni čaji, razen če niso mišljeni kot zdravilo. Podatki se nanašajo na celotno gospodinjstvo in na obdobje enega leta pred anketiranjem. Član gospodinjstva oceni, kakšno finančno breme so za celotno gospodinjstvo plačila/doplačila ali nakupi zdravil: veliko breme, manjše breme, ni bilo breme. V kategorijo 'ni bilo breme' spadajo tudi vsa zdravila, za katera jim ni bilo treba nič plačati/doplačati.

• Obiski ali posveti z zdravniki

- **Obisk ali posvet s splošnim ali osebnim zdravnikom:** upoštevajo se posvetovanja s splošnim zdravnikom osebno (v ambulanti, na domu), po telefonu, elektronski pošti in prek video klica. Upoštevan je obisk / posvet zaradi svojih osebnih zdravstvenih težav (ne kot spremljevalec otroka, zakonca itd.). Podatki se nanašajo na obdobje enega leta pred anketiranjem.
- **Obisk ali posvet z zdravnikom specialistom:** upoštevajo se posvetovanja z zdravnikom specialistom osebno (v ambulanti, na domu), po telefonu, elektronski pošti, prek video klica. Upoštevan je obisk / posvet zaradi svojih osebnih (ne kot spremljevalec otroka,

zakonca itd.) zdravstvenih težav. Med zdravnike specialiste je vključen tudi ginekolog. Upoštevani so tudi službeni zdravniški pregledi, urgencia oz. nujna medicinska pomoč. Niso pa upoštevana posvetovanja med bolnišničnim zdravljenjem ali dnevno obravnavo v bolnišnici. Podatki se nanašajo na obdobje enega leta pred anketiranjem.

- **Obisk zobozdravnika ali ortodonta:** upoštevajo se obiski pri zobozdravniku ali ortodontu zaradi svojih osebnih zobozdravstvenih težav (ne kot spremljevalec otroka, zakonca itd.). Podatki se nanašajo na obdobje enega leta pred anketiranjem.

Splošno zadovoljstvo: oseba, s pomočjo lestvice od 0 (povsem nezadovoljen) do 10 (zelo zadovoljen) subjektivno oceni stopnjo zadovoljstva z različnimi področji:

- z **življenjem:** življenjem kot celoto, npr. s službo, družino, zdravjem, stanovanjem, finančnim stanjem gospodinjstva, krajem bivanja, s prijatelji, družabnim življenjem, medosebnimi odnosi, prostim časom, zelenimi rekreacijskimi površinami ipd.;
- z **medosebnimi odnosi:** z osebnimi odnosi s sorodniki (ki ne živijo v istem gospodinjstvu), s prijatelji, sosedi, sodelavci itd.;
- z **dolžino prostega časa,** ki ga ima oseba na voljo;
- s **finančnim stanjem gospodinjstva;**
- s **službo oz. delovnim mestom:** zadovoljstvo z opravljanjem del in nalog na delovnem mestu, delovnimi prostori, vzdušjem na delovnem mestu, plačilom ipd.

Sreča: subjektivna ocena osebe, koliko časa je bila v zadnjih 4 tednih pred anketiranjem srečna – ves čas, večino časa, včasih, redkokdaj, nikoli.

Osamljenost: subjektivna ocena osebe, koliko časa se je v zadnjih 4 tednih pred anketiranjem počutila osamljeno – ves čas, večino časa, včasih, redkokdaj, nikoli.

Pomoč drugih oseb: ali oseba lahko računa na kakršnokoli pomoč katerega od sorodnikov (ki ne živijo v istem gospodinjstvu), prijateljev, znancev, sosedov, če bi tako pomoč potrebovali. Vključena je tako *finančna ali materialna pomoč* (denar, material, dobrine, živila, orodje ipd.) kot tudi *nematerialna pomoč* (pogovor o osebnih stvareh, pomoč pri kakšnem opravilu, pomoč ob bolezni ipd.).

Zaupanje neznanim ljudem: oseba na podlagi lestvice od 0 (sploh ne zaupa) do 10 (popolnoma zaupa) subjektivno oceni stopnjo zaupanja ljudem, ki jih osebno ne pozna; to pomeni, da so družina, prijatelji, sosede ipd. izključeni. Gre za splošno zaupanje ljudem v družbi – družbeno zaupanje kot temeljna vrednota ali prepričanje, kot moralni standardi družbe, v kateri živimo.

Obisk kulturnih prireditev in kulturnih ali zgodovinskih znamenitosti: merimo, ali je v zadnjih 12 mesecih pred anketiranjem oseba, stara 16 let ali več, obiskala (in če da, kolikokrat):

- **kino:** upoštevata se tako kino v zaprtih prostorih kot kino na prostem.

- **športne dogodke ali tekme:** upoštevajo se profesionalni ali amaterski športni dogodki ali tekme; tudi tekmovanja, pri katerih so sodelovali otroci.

Mogoči so naslednji odgovori: da – do 3-krat; da – več kot 3-krat; ne – iz finančnih razlogov; ne – ni interesa oz. želje za to; ne – težja dostopnost ali oddaljenost; ne – ni časa za to; ne – gleda po televiziji ali prek spleta; ne – iz drugih razlogov (v to kategorijo so za leto 2022 vključeni tudi covid-19 in z njim povezani ukrepi).

Obisk kulturnih prireditev in kulturnih ali zgodovinskih znamenitosti: merimo, ali je in kolikokrat je oseba, stara 16 let ali več, v zadnjih 12 mesecih pred anketiranjem obiskala:

- **kulturne prireditve:** upoštevajo se profesionalne ali amaterske kulturne prireditve, ki si jih je oseba ogledala v živo, na primer gledališke predstave, koncerte, opere, plesne in baletne predstave, predstave, pri katerih sodelujejo otroci, ali kakršne koli druge kulturne prireditve v živo.
- **kulturne ali zgodovinske znamenitosti:** upoštevajo se vsi ogledi kulturnih ali zgodovinskih znamenitosti v Sloveniji ali tujini, na primer muzejev, galerij, gradov, cerkev, palač, arheoloških najdišč in drugih znamenitosti.

Mogoči so naslednji odgovori: da – do 3 krat; da – več kot 3-krat; ne – iz finančnih razlogov; ne – ni interesa oz. želje za to; ne – težja dostopnost ali oddaljenost; ne – ni časa za to; ne – iz drugih razlogov (v to kategorijo so za leto 2022 vključeni tudi covid-19 in z njim povezani ukrepi). Prikazani so tudi deleži udeležbe (da/ne) pri posamezni kulturni prireditvi in kulturni ali zgodovinski znamenitosti.

Druženje in stiki s sorodniki in prijatelji: merimo, kako pogosto se običajno oseba, stara 16 let ali več, v živo **druži** s prijatelji in sorodniki (v najširšem smislu), ki ne živijo v istem gospodinjstvu, oz. kako pogosto je **v stiku** s prijatelji in sorodniki po telefonu, prek SMS-a, po pošti ali internetu (npr. e-pošta, Skype, Facebook, Google Talk). Mogoči so naslednji odgovori: vsak dan, vsak teden (vendar ne vsak dan), večkrat na mesec (vendar ne vsak teden), enkrat na mesec, vsaj enkrat na leto (vendar manj kot enkrat na mesec), nikoli. V primeru druženja in stikov s sorodniki pa je mogoča tudi kategorija odgovora: »nima sorodnikov«.

Prostovoljsko delo: merimo, ali je oseba, stara 16 let ali več, v zadnjih 12 mesecih pred anketiranjem opravila:

- **organizirano prostovoljsko delo:** upošteva se kakršno koli neplačano prostovoljsko delo v okviru različnih formalnih organizacij, skupin, društev. Med tistimi osebami, ki so opravljale prostovoljsko delo, merimo tudi, v kateri vrsti organizacije so ga opravile največ:
 - **dobrodelna ali humanitarna organizacija** (gasilsko društvo, prva pomoč, pomoč pri okrevanju, društvo za samopomoč, društvo za pomoč ljudem v stiski, socialne storitve, gorska reševalna služba, krajevna skupnost, brezplačna pravna pomoč, mednarodno prostovoljstvo, politična organizacija ipd.);

- **kulturna organizacija ali društvo** (gledališka skupina, pevski zbor, umetniško, likovno društvo ipd.);
 - **športna organizacija ali društvo** (planinsko društvo, nogometno društvo/klub ipd.);
 - **verska ali cerkvena organizacija;**
 - **druga formalna organizacija** (turistično društvo, društvo upokojencev, lovsko društvo, aktiv kmečkih žena, mladinsko društvo, klub študentov, okoljevarstvena organizacija, društvo za zaščito živali, učna pomoč, poklicno združenje, sindikat ipd.).
- **neorganizirano prostovoljsko delo:** upošteva se kakršna koli pomoč osebam, ki ne živijo v istem gospodinjstvu (varstvo otrok, kuhanje, čiščenje, zalivanje rastlin, nakupovanje, skrb za starejše in bolne, različna popravila, delo na vrtu, priprava drv, prevozi oseb ali predmetov ipd.), pomoč zapuščenim živalim, skrb za druge hišne ljubljence, skrb za okolje, oziroma kakršno koli drugo prostovoljsko delo, ki ni bilo organizirano.

Dostopnost izbranih dobrin: ugotavljamo, ali si oseba lahko privošči zamenjavo ponošenih oblačil z nakupom novih (rabljena oblačila se ne upoštevajo), ali ima dva para primernih čevljev (za različne vremenske razmere, v dobrem stanju), ali se vsaj enkrat na mesec dobi s prijatelji ali sorodniki ob pijači ali pri kosilu/večerji, ali se v prostem času redno udeležuje aktivnosti, ki jih je treba plačati, ali skoraj vsak teden porabi manjši znesek denarja zase, ali doma uporablja internet za osebno rabo. Oseba je materialno prikrajšana, če si določene dobrine ne more privoščiti iz finančnih razlogov.

Posedovanje izbranih dobrin: v zvezi s posedovanjem dobrin (telefon – fiksni ali mobilni –, barvi televizor, osebni računalnik, pralni stroj in avto) ni bistveno to, ali je gospodinjstvo lastnik posamezne dobrine, ampak to, ali ima gospodinjstvo možnost uporabljati določeno dobrino. Če gospodinjstvo določene dobrine nima (je ne uporablja), sledi vprašanje, zakaj posamezne dobrine nima. Lahko je nima zato, ker si je ne more privoščiti iz finančnih razlogov, lahko pa je nima iz drugih razlogov (ker je npr. ne potrebuje ali ne želi imeti).

Pri osebni avtomobilu se kot vozilo za zasebne namene šteje tudi kombinirano vozilo (kombi). Šteje se, da gospodinjstvo ima avto oz. možnost uporabe avtomobila tudi, če uporablja službeno vozilo za zasebne namene. Enako velja za osebni računalnik (če uporablja službeni osebni računalnik za zasebne namene) in tudi za službeni mobilni telefon (operater pri mobilnih telefonih ni pomemben).

Medgeneracijski prenos prikrajšanosti: merimo v kolikšni meri se (morebitna) prikrajšanost prejšnje generacije (staršev) prenaša na naslednjo generacijo (otroke). Podatki se nanašajo na osebe, stare od 25 do vključno 59 let in na obdobje, ko so bile te osebe stare približno 14 let.

Izbrane značilnosti staršev osebe v času, ko je bila stara približno 14 let: upoštevane so osebe, ki so v tistem času živele z materjo in / ali z očetom v istem gospodinjstvu ali pa so z njima imeli stike (mati oz. oče ni nujno biološki; upoštevana tudi mati oz. oče, ki so ju osebe smatrale za mamo ali očeta).

- **Dosežena izobrazba staršev:** upoštevana je najvišja dosežena stopnja izobrazba matere in očeta, ki sta ju dosegla v tistem času (osnovnošolska ali manj; srednješolska; višješolska, visokošolska).
- **Status aktivnosti staršev:** upoštevan je status aktivnosti matere oz. očeta v tistem času: zaposlen, samozaposlen, delovno neaktiven.

Finančni položaj gospodinjstva, v katerem je živel oseb v času, ko je bila stara približno 14 let: oseba izrazi svoje mnenje o tem, kašen je bil finančni položaj njenega gospodinjstva v tistem času.

Dostopnost izbranih dobrin v času, ko je bila oseba stara približno 14 let: podatki se nanašajo na dostopnost izbranih dobrin za vse otroke, mlajše od 18 let, ki so takrat živeli v gospodinjstvu (vključno z osebo, ki je v času anketiranja stara od 25 do 59 let). Če samo eden izmed otrok ni imel na voljo določene dobrine, se šteje, da dobrina ni bila dostopna. Merimo dostopnost naslednjih dobrin:

- **dnevno na voljo mesni oz. enakovredni vegetarijanski obrok:** upošteva se mesni oz. enakovredni vegetarijanski obrok, ki je bil na voljo vsak dan vsem otrokom, ki so takrat živeli v gospodinjstvu.
- **enotedenske letne počitnice za vse otroke gospodinjstva:** upoštevajo se enotedenske letne počitnice zunaj doma, tudi pri sorodnikih, prijateljih, s šolo ali z mladinskimi organizacijami, društvi, kolonije ipd. Otroci so bili lahko na počitnicah ločeno, ni potrebno, da so bili vsi otroci skupaj, pomembno je, da je vsak izmed otrok šel na počitnice vsaj za 7 dni na leto.
- **na voljo šolske potrebščine:** upoštevajo se osnovne šolske potrebščine: učbeniki, knjige, zvezki, delovni zvezki, oprema za športno vzgojo (npr. športna obutev, športna majica in hlače), ki so bili na voljo vsem otrokom, ki so takrat živeli v gospodinjstvu.

V tabelah je prikazan delež oseb, starih od 25 do 59 let, ki so v času mladosti (starost približno 14 let), živeli v gospodinjstvih, v katerih so bile omenjene dobrine na voljo vsem otrokom.

Obdobje rojstva oseb, starih 25–59 let: za vsako opazovano leto so izračunana obdobja rojstva, da se lahko vidijo razlike med generacijami, kdaj so osebe preživljale mladost (so bile stare približno 14 let).

Izdatki gospodinjstev za izbrane življenjske potrebščine: med izbrane izdatke za življenjske potrebščine so uvrščeni:

- izdatki za hrano in brezalkoholno pijačo, porabljeno doma;
- izdatki za hrano in pijačo zunaj doma: sem spadajo izdatki v gostinskih lokalih, restavracijah, bifejih, kavarnah, slaščičarnah; izdatki za hrano dostavljeno na dom; izdatki na delovnem mestu, šolska in študentska prehrana;
- izdatki za javni prevoz: sem spada potniški železniški prevoz, potniški prevoz z avtobusom, taksi, najem šoferja in avtomobila;
- izdatki za zasebni prevoz: upoštevani so izdatki za avtomobil ali druga prevozna sredstva, kot so: izdatki za gorivo, registracijo vozila in

zavarovanje, redni servis, redno vzdrževanje in popravila; izdatki za prevoz s sodelavci, prijatelji, souporaba vozil, najem koles, skirojev ipd.

Izdatki obsegajo vrednosti kupljenega blaga in uporabljenih storitev ne glede na to, ali je bilo to plačano v gotovini ali s posojilom (kupljeno na kredit). Vključeni so vsi izdatki članov, v običajnem mesecu.

Življenjski pogoji otrok

Dostopnost izbranih dobrin: ugotavljamo, ali imajo vsi otroci iz gospodinjstva, ki so stari od 0 do vključno 15 let, določeno dobrino oz. ali je ta na voljo vsem otrokom iz gospodinjstva. Med dobrinami so:

- **Nova oblačila** – ali si gospodinjstvo lahko privošči zamenjavo ponošenih oblačil z nakupom novih (rabljena oblačila se ne upoštevajo) za vse otroke v gospodinjstvu.
- **Dva para čevljev** – ali imajo vsi otroci v gospodinjstvu dva para primerno velikih čevljev v dobrem stanju (od tega vsaj en par za vse vremenske razmere).
- **Sadje in zelenjava vsaj enkrat na dan** – ali imajo vsi otroci v gospodinjstvu sadje in zelenjavo na voljo vsaj enkrat na dan. Upošteva se tudi, če ju imajo otroci na voljo zunaj doma (vrtec, šola). Sadje in zelenjava sta lahko sveža ali zamrznjena. Sadni in zelenjavni sokovi se ne upoštevajo.
- **Mesni oz. enakovredni vegetarijanski obrok vsaj enkrat na dan** – ali imajo vsi otroci v gospodinjstvu na voljo kakovostno hrano. Upošteva se tudi, če imajo otroci tak obrok na voljo zunaj doma (vrtec, šola).
- **Vsaj ena primerna knjiga** – ali imajo vsi otroci v gospodinjstvu na voljo knjige, primerne svoji starosti. Ne upoštevajo se šolske in izposojene knjige.
- **Oprema za zunanje aktivnosti** – ali imajo vsi otroci v gospodinjstvu opremo za zunanje aktivnosti. Zadošča vsaj ena stvar, ki ustreza starosti in zmogljivosti posameznega otroka (npr. kolo, rolerji, kotalke, smuči, sani ipd.).
- **Igrače in igre za notranjo uporabo** – ali imajo vsi otroci v gospodinjstvu na voljo igrače oz. igre za notranjo uporabo. Zadošča vsaj ena igrača oz. igra, ki ustreza starosti in znanju posameznega otroka (npr. kocke, namizne igre, poučne igre, računalniške igre ipd.).
- **Plačljive prostočasne dejavnosti** – ali vsi otroci v gospodinjstvu redno obiskujejo krožek, glasbeno šolo ali športne dejavnosti oz. se ukvarjajo z aktivnostmi, za katere je treba plačati prispevke, članarino, opremo itd. Upošteva se trenutna oz. dejanska situacija. Če otrok obiskuje krožek na spletu, glasbeno šolo ali športne dejavnosti, za katere je treba nameniti kaj denarja, se upošteva tudi to.
- **Praznovanje ob posebnih priložnostih** – ali vsi otroci v gospodinjstvu praznujejo svoj rojstni dan, god, verske ali druge praznike ipd.
- **Povabilo prijateljem na igro in prigrizek** – ali vsi otroci v gospodinjstvu občasno povabijo prijatelje oz. vrstnike k sebi domov, da se skupaj igrajo in še kaj prigriznejo. Upošteva se tudi, če se družijo zunaj doma.
- **Vsaj en teden počitnic na leto zunaj doma** – ali gredo vsi otroci v gospodinjstvu vsaj enkrat na leto na počitnice zunaj doma. Upoštevajo se

sedemdnevne počitnice zunaj doma: tudi v počitniški hišici oz. vikendu, pri sorodnikih, prijateljih, s šolo ali z mladinskimi organizacijami, društvi, kolonije ipd. Ni pomembno, da gredo vsi otroci na počitnice skupaj, lahko gredo posebej, vsak ob različnem času.

- **Šolski izleti in sodelovanje v plačljivih šolskih aktivnostih** – ali vsi šoloobvezni otroci v gospodinjstvu hodijo na šolske izlete in sodelujejo v šolskih aktivnostih, za katere je treba plačati.
- **Primeren prostor za učenje in delanje/opravljanje domačih nalog** – ali imajo vsi šoloobvezni otroci v gospodinjstvu primeren prostor za učenje in opravljanje domačih nalog.

Da imajo otroci določeno dobrino, se upošteva, kadar je ta na voljo vsem otrokom iz gospodinjstva. *Glej tudi poglavje 9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST (Leto 2021).*

Zdravje otrok – gre za oceno, mnenje enega izmed staršev oz. skrbnikov o splošnem zdravstvenem stanju in oviranosti otrok. Podatki se nanašajo na vsakega otroka, starega od 0 do vključno 15 let. *Glej tudi poglavje 9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST (Leto 2021).*

- **Splošno zdravstveno stanje otrok** – pričakuje se, da starš oz. skrbnik pri odgovoru ne upošteva morebitnih trenutnih zdravstvenih težav otroka, kot sta gripa in prehlad. Splošnega zdravja otroka ne primerja z otroki enake starosti niti s preteklim ali prihodnjim stanjem. Gre za splošno zdravstveno stanje otroka, ki vključuje tako fizično, socialno in čustveno stanje otroka.
- **Oviranost otrok** – ugotavlja se dolgotrajna oviranost otroka pri dnevnih aktivnostih zaradi zdravstvenih težav ali bolezni. Upošteva se samo dolgotrajna oviranost otrok, to je oviranost, ki je – v času anketiranja – trajala neprekinjeno že vsaj 6 mesecev. Za dnevne aktivnosti se upoštevajo aktivnosti, ki jih otrokovi sovrstniki običajno počnejo.

Dohodek gospodinjstva – dohodkovni kvintilni razred: osebe razdelimo v 5 dohodkovnih kvintilnih razredov glede na dohodek na ekvivalentnega člana gospodinjstva. V vsakem kvintilnem razredu je 20 % vseh oseb; v prvem kvintilnem razredu je 20 % oseb iz gospodinjstev z najnižjim ekvivalentnim dohodkom, v petem kvintilnem razredu pa 20 % oseb iz gospodinjstev z najvišjim ekvivalentnim dohodkom.

Tip gospodinjstva: določitev tipa gospodinjstva je odvisna od števila odraslih oseb in števila vzdrževanih otrok v gospodinjstvu. Med vzdrževane otroke (in torej med člane gospodinjstva) štejemo otroke, ki so mlajši od 18 let, in otroke, ki so stari od 18 do 24 let, ki niso delovno aktivni (tj. zaposleni ali samozaposleni) in živijo pri vsaj enem od staršev. Vse druge člane gospodinjstva štejemo za odrasle osebe. Otrok, star od 18 do 24 let, ki je delovno aktiven, se torej šteje za odraslo osebo.

Stanovanjsko razmerje gospodinjstva: podatki, izračunani glede na stanovanjsko razmerje, se prikazujejo za gospodinjstva, ki živijo v lastniških stanovanjih, vključno z uporabniki stanovanj, in za gospodinjstva, ki živijo v najemniških stanovanjih. Uporabniki stanovanj so gospodinjstva, ki živijo na primer v stanovanjih sorodnikov, znancev, prijateljev in za uporabo teh

stanovanj ne plačujejo najemnine. Spremembe v povezavi s stanovanjskim razmerjem gospodinjstva so podrobneje razložene v razdelku Prelomi v časovni vrsti.

Vrsta stavbe: podatki, izračunani glede na vrsto stavbe, se prikazujejo za gospodinjstva, ki živijo v samostojno stoječih hišah, kamor so vključene vse individualne hiše, vrstne hiše, dvojček, za gospodinjstva, ki živijo v večstanovanjskih stavbah z manj kot 10 stanovanji, ter za gospodinjstva, ki živijo v večstanovanjskih stavba z več kot 10 stanovanji.

Delovna intenzivnost gospodinjstva se izračuna kot razmerje med številom mesecev v referenčnem letu, v katerih so bili za delo sposobni člani gospodinjstva (torej osebe, stare 18–64 let, razen vzdrževanih otrok) dejansko delovno aktivni (tj. zaposleni ali samozaposleni), in številom mesecev, v katerih bi bili za delo spodobni člani lahko delovno aktivni. **Delovno neintenzivna** so gospodinjstva, v katerih ni bil nihče od za delo sposobnih članov delovno aktiven niti en mesec v letu, **delovno intenzivna** gospodinjstva pa tista, v katerih so bili vsi za delo sposobni člani delovno aktivni celo leto. **Delno delovno intenzivna** so gospodinjstva, v katerih je bil vsaj eden od za delo sposobnih članov delovno aktiven vsaj del leta (npr.: eden zaposlen celo leto, drugi pa del leta zaposlen, del leta pa brezposeln).

Gospodinjstvom torej določimo delovno intenzivnost glede na delovno aktivnost odraslih, za delo sposobnih članov (pri izračunu se ne upoštevajo vzdrževani otroci in člani gospodinjstva, starejši od 64 let). Izračunano delovno intenzivnost gospodinjstva pripišemo vsem članom gospodinjstva, ne glede na starost, tako da je delovna intenzivnost za vse člane istega gospodinjstva enaka. Pri izračunu stopnje tveganja revščine glede na delovno intenzivnost gospodinjstva prav tako upoštevamo vse člane teh gospodinjstev. Gospodinjstva, v katerih živijo samo študenti (trenutni status aktivnosti), stari 18–24 let, in tista, v katerih živijo samo osebe, starejše od 64 let, se pri izračunu tega kazalnika ne upoštevajo.

Trenutni status aktivnosti osebe je glavni status aktivnosti, ki je veljal za osebo v času anketiranja. V kategorijo »zaposleni« spadajo zaposleni, pripravniki, vajenci, tisti, ki opravljajo javna dela; v kategorijo »samozaposleni« spadajo poleg samozaposlenih tudi vsi, ki delajo po avtorskih ali podjemnih pogodbah, kmetje in pomagajoči družinski člani. »Drugi neaktivni« so gospodinje in za delo nezmožne osebe.

Najpogostejši status aktivnosti osebe je prevladujoči status aktivnosti osebe v dohodkovnem referenčnem letu. Izračuna se za osebe, stare 16 ali več let. Osebe, ki so mlajše od 16 let, se pri izračunu ne upoštevajo. Prevladujoči status aktivnosti osebe je status, ki je v dohodkovnem referenčnem letu veljal za to osebo vsaj sedem mesecev. Osebe, katerih prevladujoči status aktivnosti ni trajal najmanj sedem mesecev v letu, se pri izračunu tega kazalnika ne upoštevajo. Delovno aktivne so osebe, ki so bile zaposlene ali samozaposlene vsaj sedem mesecev v letu. Delovno neaktivne so vse osebe, ki so bile brezposelne, upokojene ali drugače neaktivne vsaj sedem mesecev v letu. Druge neaktivne osebe so gospodinje, dijaki in študenti, za delo nezmožne osebe ter preostale neaktivne osebe. Spremembe v povezavi z najpogostejšim statusom aktivnosti so podrobneje razložene v razdelku Prelomi v časovni vrsti.

Poklic tvori niz del, katerih poglobitve naloge in dolžnosti so si zelo podobne. Delo je skupek nalog in dolžnosti, ki jih opravlja ena oseba. Skupino poklicev tvori poklic ali več poklicev, ki so si podobni po ravni znanja oz. po vrsti znanja, ki je potrebno za ustrezno opravljanje nalog in dolžnosti v poklicu. Podatki so prikazani po glavnih skupinah poklicev Standardne klasifikacije poklicev 2008 (SKP-08).

Status tveganja revščine se pri vseh kazalnikih določa glede na to, ali oseba živi pod pragom ali nad pragom tveganja revščine. Oseba živi pod pragom tveganja revščine, če je ekvivalentni razpoložljivi dohodek njenega gospodinjstva nižji od praga tveganja revščine. Oseba živi nad pragom tveganja revščine, če je ekvivalentni razpoložljivi dohodek njenega gospodinjstva enak pragu ali višji od praga tveganja revščine.

Status materialne prikrajšanosti pove, ali je oseba materialno prikrajšana ali ne. V prikazih podatkov, kjer se sklicujemo na status materialne prikrajšanosti, je prikazan odstotek oseb, ki so materialno prikrajšane za vsaj 4 od 9 elementov, vendar je izraz »resno« v večini prikazih (zaradi lažje interpretacije) izpuščen.

Status materialne in socialne prikrajšanosti pove, ali je oseba materialno in socialno prikrajšana ali ne. V prikazih podatkov, kjer se sklicujemo na status materialne in socialne prikrajšanosti, je prikazan odstotek oseb, ki so materialno prikrajšane za vsaj 7 od 13 elementov, vendar je izraz »resno« v večini prikazih (zaradi lažje interpretacije) izpuščen.

Status tveganja socialne izključenosti pove, ali je oseba izpostavljena tveganju socialne izključenosti ali ne.

Dohodek

Izračuni temeljijo na letnem (neto) razpoložljivem dohodku gospodinjstva (brez dohodka v naravi). Denarni razpoložljivi dohodek gospodinjstva obsega neto dohodke vseh članov gospodinjstva (iz zaposlitve, vključno z nadomestilom za prehrano in prevoz na delo, iz samozaposlitve, pokojnine, nadomestila za brezposelnost, nadomestila za bolniško odsotnost, štipendije, družinske in socialne prejemke, obresti, dividende, denarne transferje, prejete od drugih gospodinjstev), od katerih se odštejejo transferji, plačani drugim gospodinjstvom, ter davek na premoženje, vključno z nadomestilom za uporabo stavbnega zemljišča. Tako izračunanemu denarnemu dohodku se prišteje tudi del dohodka v naravi (boniteta za uporabo službenega avtomobila za zasebne namene in del vrednosti lastne proizvodnje samozaposlenih, tj. vrednost izdelkov, prenesenih v gospodinjstvo iz lastne delavnice, podjetja ali trgovine).

Za obdobje 2005–2012 so v podatkovni bazi SiStat objavljeni kazalniki za dva koncepta dohodka: za »dohodek brez dohodka v naravi« in za »dohodek z dohodkom v naravi«. Dohodek po drugem konceptu se od prvega razlikuje po tem, da je vanj vključena tudi vrednost porabljenih izdelkov iz lastne proizvodnje (z vrta, s kmetije, iz sadovnjaka). Ker je bil delež lastne proizvodnje v dohodku gospodinjstev čedalje nižji in ker je bila razlika v stopnji tveganja revščine med obema konceptoma dohodka čedalje manjša in tudi zaradi uskladitve z Eurostatom, ki objavlja kazalnike le za »dohodek brez dohodka v naravi«, smo

od objave podatkov za 2013 dalje tudi mi začeli objavljati kazalnike samo za »dohodek brez dohodka v naravi«. Tabele s podatki o »dohodku z dohodkom v naravi« za obdobje 2005–2012 smo shranili med arhivske podatke.

Relativna revščina

Podatek o stopnji tveganja revščine je relativen, kajti prag tveganja revščine ni določen vnaprej kot npr. košarica dobrin, nujno potrebnih za življenje, ali kot absolutni znesek, potreben za preživetje. Prag izračunamo za vsako leto posebej, po metodologiji, ki je enotna v vseh državah članicah EU. Odvisen je od višine in porazdelitve dohodka med gospodinjstvi ter od števila in starosti članov vsakega gospodinjstva (odrasli, otroci), zajetih v raziskovanje. Določimo ga tako, da za vsa gospodinjstva najprej izračunamo njihov razpoložljivi dohodek na ekvivalentnega odraslega člana, ga pripišemo vsem članom gospodinjstva in nato vse osebe v vzorcu razvrstimo glede na višino tako pripisanega dohodka. Pri določanju osebe na sredini porazdelitve upoštevamo uteži, s pomočjo katerih podatke o številu oseb v vzorcu preračunamo na celotno populacijo oseb v zasebnih gospodinjstvih v Sloveniji. Dohodek osebe na sredini te porazdelitve je mediana; vrednost v višini 60 % mediane pa se določi kot prag tveganja revščine. Po tem konceptu so revne vse osebe, ki živijo v gospodinjstvih, katerih dohodek na ekvivalentnega odraslega člana je nižji od izračunanega praga. Tako izračunana stopnja ni kazalnik absolutne revščine, temveč meri neenakost znotraj populacije. Ne pokaže torej, koliko oseb je dejansko revnih, temveč, koliko jih ima dohodek, ki je nižji od vrednosti praga, kako je dohodek porazdeljen med gospodinjstvi. Niso pa v tem podatku upoštevani gibanje cen, stanovanjske razmere, premoženje in drugi dejavniki, ki prav tako vplivajo na življenjski standard ljudi.

Prag tveganja revščine se določi (izračuna) kot 60 % mediane ekvivalentnega (neto) razpoložljivega dohodka vseh gospodinjstev, pri čemer se upošteva t. i. prilagojena OECD-jeva ekvivalenčna lestvica. Objavljamo ga za enočlansko gospodinjstvo (tj. za odraslo osebo, ki živi sama), za dvočlansko gospodinjstvo (dve odrasli osebi) in za štiričlansko gospodinjstvo (dve odrasli osebi in dva otroka, mlajša od 14 let).

Prag tveganja revščine za katerokoli gospodinjstvo se izračuna tako, da se prag za enočlansko gospodinjstvo pomnoži s številom ekvivalentnih (enakovrednih) odraslih članov v tem gospodinjstvu. Prag za gospodinjstvo dveh odraslih oseb se izračuna tako, da se prag za enočlansko gospodinjstvo pomnoži z 1,5, prag za gospodinjstvo dveh odraslih in dveh otrok pa tako, da se prag za enočlansko gospodinjstvo pomnoži z 2,1.

Prag tveganja revščine se preračuna v evre in standarde kupne moči po tečaju Eurostata za leto pred izvedbo raziskovanja EU-SILC (referenčno leto za dohodek); ta se nekoliko razlikuje od tečaja Banke Slovenije. Za EU-SILC 2007 so bili v evre preračunani že podatki o dohodkih iz leta 2006, podatki o dohodkih od leta 2007 dalje (EU-SILC 2008) so že izraženi v evrih.

Če primerjamo prage tveganja revščine posameznih držav, izražene v evrih, ne dobimo prave slike, ker se pri tem ne upoštevajo razlike v ravni cen med državami. Zato prag tveganja revščine preračunamo iz EUR v standard kupne moči (SKM). Prostorski cenovni deflatorji in pretvorniki valut, ki izločajo učinek

razlik v ravni cen med državami, so paritete kupne moči (PKM). Če posamezne države uporabljajo enako valuto, imajo PKM le funkcijo cenovnih deflatorjev. PKM izražamo v različnih dogovorjenih valutah, in ena takih valut je SKM. SKM je umetna, fiktivna valuta, ki je na ravni povprečja držav članic EU enaka enemu evru. Za leti 2005 in 2006 je bil za preračun praga tveganja revščine iz evrov v SKM uporabljen tečaj, po katerem je 1 SKM enak 1 evru na ravni povprečja EU-25 in ki odraža povprečno raven cen v EU-25; za obdobje 2007–2013 in od leta 2020 dalje je bil uporabljen tečaj, po katerem je 1 SKM enak 1 evru na ravni povprečja EU-27 in ki odraža povprečno raven cen v EU-27, za obdobje 2014–2019 pa tečaj, po katerem je 1 SKM enak 1 evru na ravni povprečja EU-28.

Ekvivalenčna lestvica

Če želimo ustrezno primerjati življenjsko raven gospodinjstev med seboj, moramo upoštevati njihovo velikost in sestavo. Vsi člani gospodinjstva nimajo enakih potreb, zato uporabljamo ekvivalenčne lestvice, ki upoštevajo ekonomije obsega v gospodinjstvih. Za izračun dohodka na ekvivalentnega odraslega člana smo uporabili prilagojeno OECD-jevo ekvivalenčno lestvico. Lestvica daje prvemu odraslemu članu utež 1, otrokom, mlajšim od 14 let, utež 0,3, drugim članom, starim 14 ali več let, pa utež 0,5.

Štiričlanskemu gospodinjstvu dveh odraslih in dveh otrok tako ustreza 2,1 ekvivalentnega odraslega člana (izračun: $1 \times 1 + 1 \times 0,5 + 2 \times 0,3 = 2,1$), paru odraslih brez otrok pa 1,5 ekvivalentnega odraslega člana (izračun: $1 \times 1 + 1 \times 0,5 = 1,5$). Dohodek na ekvivalentnega odraslega člana gospodinjstva se izračuna tako, da se dohodki vseh članov gospodinjstva seštejejo in nato delijo s številom ekvivalentnih odraslih članov v gospodinjstvu.

Stopnja tveganja revščine je izražena kot odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvih z ekvivalentnim razpoložljivim dohodkom, nižjim od praga tveganja revščine.

Osnovna stopnja tveganja revščine se izračuna za 60-odstotni prag tveganja revščine. Stopnje tveganja revščine za 40-, 50- in 70-odstotni prag so prikazane pri kazalniku **Razpršenost okrog praga tveganja revščine**.

Stopnja tveganja revščine v določeni časovni točki je odstotek oseb, katerih dohodek v dohodkovnem referenčnem letu (tj. leto izvedbe raziskovanja EU-SILC – 1) je bil nižji od praga tveganja revščine iz baznega leta (2005 ali 2008).

Stopnja tveganja revščine pred socialnimi transferji se izračuna glede na isti prag tveganja revščine kot stopnja tveganja revščine, le da od dohodka odštejemo socialne transferje (npr. denarno nadomestilo za primer brezposelnosti, nadomestilo za čas bolniške odsotnosti z dela, štipendijo, otroški dodatek, porodniško nadomestilo, posvojiteljsko nadomestilo, dodatek za nego in varstvo otroka, pomoč ob rojstvu otroka, dodatek za veliko družino, nadomestilo za očetovski dopust, starševski dodatek, denarno socialno pomoč, dodatek za pomoč in postrežbo, subvencijo za najemnino, invalidske pokojnine, starostne pokojnine, družinske pokojnine). Izračuna se na dva načina, odvisno od tega, ali pokojnine štejemo med socialne transferje ali ne. Po prvem načinu odštejemo od celotnega dohodka samo »družinske prejemke, invalidske

pokojnine in druge socialne prejemke«, po drugem načinu pa »socialne transferje, vključno z vsemi (starostnimi in družinskimi) pokojninami«.

Stopnja dolgotrajnega tveganja revščine je odstotek oseb, katerih dohodek v zadnjem dohodkovnem letu in v vsaj še dveh od treh prejšnjih let je bil nižji od praga tveganja revščine. Za uvrstitev oseb pod ali nad prag tveganja revščine v štirih zaporednih letih se upoštevajo podatki za izračun stopnje tveganja revščine iz posameznega leta (ekvivalentni razpoložljivi dohodek, člani gospodinjstva, prag tveganja revščine). Stopnja dolgotrajnega tveganja revščine se izračuna samo za osebe, ki so bile članice gospodinjstva vsa štiri leta. Te osebe se v tabelah razvrstijo v starostne razrede glede na starost v zadnjem letu.

Porazdelitev dohodka

Relativna vrzel tveganja revščine je razlika med pragom tveganja revščine in mediano ekvivalentnega dohodka oseb pod pragom tveganja revščine, izražena kot odstotek od praga tveganja revščine.

Neenakost porazdelitve dohodka prikazujemo z razmerjem kvintilnih razredov (80/20) in z Ginijevim količnikom. Čim višja sta, tem večja je neenakost porazdelitve dohodka med gospodinjstvi.

Razmerje kvintilnih razredov (80/20) je razmerje med vsoto ekvivalentnega razpoložljivega dohodka oseb v najvišjem in najnižjem kvintilnem razredu. Osebe razvrščamo v pet kvintilnih razredov glede na (neto) razpoložljivi dohodek na ekvivalentnega odraslega člana gospodinjstva. V prvem kvintilnem razredu je 20 % oseb iz gospodinjstev z najnižjim ekvivalentnim dohodkom, v petem kvintilnem razredu pa 20 % oseb iz gospodinjstev z najvišjim ekvivalentnim dohodkom.

Ginijev količnik je mera za koncentracijo dohodka. Njegova vrednost je med 0 in 1, če ga prikazujemo v odstotkih, pa med 0 in 100 %. Če bi bila njegova vrednost 0, bi bil dohodek porazdeljen popolnoma enako (vsi bi imeli popolnoma enak ekvivalentni dohodek), pri vrednosti 1 oz. 100 % pa bi bila porazdelitev dohodka popolnoma neenaka (ves dohodek bi bil v rokah ene osebe). Čim bližja je vrednost Ginijevega količnika številu 1 oz. 100 %, tem bolj neenaka je porazdelitev dohodka, in čim bližja je vrednost Ginijevega količnika številu 0, tem bolj enaka je porazdelitev dohodka.

Porazdelitev dohodka grafično prikažemo z Lorenzovo krivuljo. Za njen izris se na abscisni osi prikažejo kumulativni deleži oseb (%), na ordinatni osi pa kumulativni deleži dohodka (%), s katerim te osebe razpolagajo. Ginijev količnik je enak razmerju ploščine med diagonalo popolne enakosti in Lorenzovo krivuljo ter celotne ploščine pod diagonalo popolne enakosti. Kolikor bolj se Lorenzova krivulja približa diagonalni, tem enakomernejše je dohodek porazdeljen med proučevano populacijo.

Nadomestitveno razmerje je razmerje med mediano pokojnin upokojencev, starih 65–74 let, in mediano dohodka iz zaposlitve ali samozaposlitve delovno aktivnih oseb, starih 50–59 let. Ta kazalnik temelji na osebnem (in ne ekvivalentnem) dohodku. Pri izračunu se upoštevajo samo osebe, ki so bile v

dohodkovnem referenčnem letu upokojene ali delovno aktivne vseh 12 mesecev. Razmerje se izračuna za bruto in neto dohodke.

Razmerje mediane dohodka je razmerje med mediano ekvivalentnega razpoložljivega dohodka oseb nad določeno starostno mejo (npr. 65 let ali več) in mediano ekvivalentnega razpoložljivega dohodka oseb v komplementarni starostni skupini (npr. pod 65 let) ali v starostni skupini 45–54 let.

Povprečni dohodek in mediana dohodka

Povprečni dohodek na člana gospodinjstva je količnik med vsoto dohodka v posameznem prerezu in številom vseh oseb (ki prebivajo v zasebnih gospodinjstvih) v istem prerezu.

Povprečni ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva je količnik med vsoto ekvivalentnega dohodka v posameznem prerezu in številom vseh oseb (ki prebivajo v zasebnih gospodinjstvih) v istem prerezu. Pri izračunu povprečja se za dohodek pred socialnimi transferji upošteva isto število oseb kot za dohodek po socialnih transferjih v posameznem prerezu.

Za izračun mediane dohodka razvrstimo osebe v posameznem prerezu glede na ekvivalentni dohodek ali dohodek na člana gospodinjstva od najnižjega do najvišjega. **Mediana ekvivalentnega dohodka** je ekvivalentni dohodek osebe na sredini porazdelitve, **mediana dohodka na člana gospodinjstva** je dohodek osebe na sredini porazdelitve. Pri izračunu mediane se za dohodek pred socialnimi transferji upošteva isto število oseb kot za dohodek po socialnih transferjih v posameznem prerezu, zato je pri nekaterih prerezih pri dohodku pred socialnimi transferji vrednost lahko zelo nizka ali celo negativna.

Povprečni razpoložljivi dohodek gospodinjstev po vrstah dohodka

Dohodek gospodinjstev sestavlja več vrst dohodka: dohodek iz dela (dohodek iz zaposlitve, dohodek iz samozaposlitve), pokojnine, družinski in socialni prejemki (nadmestilo za brezposelnost, invalidske pokojnine, štipendije, drugi socialni prejemki) ter drugi dohodki (npr. iz kapitala, razlika med prejetimi in danimi transferji med gospodinjstvi, dohodki otrok, davek na premoženje, razlika med doplačili in vračili dohodnine).

Povprečni dohodek na gospodinjstvo (po vrstah dohodka) je količnik med vsoto posamezne vrste dohodka in številom vseh zasebnih gospodinjstev v Sloveniji.

Povprečni dohodek na člana gospodinjstva (po vrstah dohodka) je količnik med vsoto posamezne vrste dohodka in številom vseh oseb, ki prebivajo v zasebnih gospodinjstvih v Sloveniji.

Povprečni ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva (po vrstah dohodka) je količnik med vsoto posamezne vrste ekvivalentnega dohodka in številom vseh oseb, ki prebivajo v zasebnih gospodinjstvih v Sloveniji.

Povprečni razpoložljivi dohodek gospodinjstev po dohodkovnih kvintilih (kvintilnih razredih) ter dohodkovnih decilih (decilnih razredih), po vrstah dohodka se izračuna na enak način kot za Slovenijo, le da se vsota

posamezne vrste dohodka oz. ekvivalentnega dohodka v posameznem kvintilnem ali decilnem razredu deli s številom vseh oseb v posameznem kvintilnem ali decilnem razredu.

Zgornje meje dohodkovnih razredov (kvintile in decile) izračunavamo za ekvivalentni dohodek in dohodek na člana gospodinjstva. Vse osebe iz raziskovanja Življenjski pogoji (EU-SILC) razvrščamo glede na ekvivalentni dohodek ali dohodek na člana gospodinjstva od najnižjega do najvišjega. V kvintilne razrede jih razvrščamo tako, da je v vsakem razredu 20 % vseh oseb, v decilne razrede pa tako, da je v vsakem razredu 10 % oseb. V prvem kvintilnem razredu je 20 % oseb iz gospodinjstev z najnižjim dohodkom, v petem kvintilnem razredu pa 20 % oseb iz gospodinjstev z najvišjim dohodkom. V prvem decilnem razredu je 10 % oseb iz gospodinjstev z najnižjim dohodkom, v desetem decilnem razredu pa 10 % oseb iz gospodinjstev z najvišjim dohodkom.

Porazdelitev razpoložljivega dohodka gospodinjstev po dohodkovnih razredih prikazuje strukturo ekvivalentnega dohodka in strukturo dohodka na člana gospodinjstva po kvintilnih in decilnih razredih.

Materialna in socialna prikrajšanost

Stopnja resne materialne prikrajšanosti je odstotek resno materialno prikrajšanih oseb. Resno materialno prikrajšane so osebe, ki živijo v gospodinjstvu, ki izkazuje pomanjkanje vsaj 4 od 9 elementov materialne prikrajšanosti, in sicer take, ki je izključno posledica omejenih finančnih virov gospodinjstva, ne pa lastne izbire oz. navad.

Stopnja materialne prikrajšanosti je odstotek materialno prikrajšanih oseb. Materialno prikrajšane so osebe, ki živijo v gospodinjstvu, ki izkazuje pomanjkanje vsaj 3 od 9 elementov materialne prikrajšanosti, in sicer take, ki je izključno posledica omejenih finančnih virov gospodinjstva, ne pa lastne izbire oz. navad.

Intenziteta materialne prikrajšanosti je povprečno število elementov, za katere so osebe prikrajšane. V izračunu se upoštevajo samo osebe, ki so prikrajšane za najmanj 3 od 9 ali najmanj 4 od 9 elementov materialne prikrajšanosti.

V izračunu stopnje in intenzitete materialne prikrajšanosti se upošteva naslednjih 9 elementov materialne prikrajšanosti:

- 1) zamuda pri plačilu hipoteke ali najemnine, rednih stanovanjskih stroškov, obrokov za kredit ali drugih odplačil posojil;
- 2) zmožnost gospodinjstva, da si zagotovi primerno ogrevano stanovanje;
- 3) zmožnost gospodinjstva, da iz lastnih sredstev (brez izposojanja denarja ali najemanja kreditov) poravna nepričakovane izdatke v višini mesečnega praga tveganja revščine iz prejšnjega leta;
- 4) zmožnost gospodinjstva, da si privošči mesni ali enakovreden vegetarijanski obrok vsaj vsak drugi dan;

- 5) zmožnost gospodinjstva, da si vsi člani lahko privoščijo enotedenske (7-dnevne) letne počitnice zunaj doma (lahko tudi v lastni ali sindikalni počitniški hišici/stanovanju, pri prijateljih, sorodnikih, znancih);
- 6) gospodinjstvo si ne more privoščiti osebnega avtomobila;
- 7) gospodinjstvo si ne more privoščiti fiksnega ali mobilnega telefona;
- 8) gospodinjstvo si ne more privoščiti barvnega televizorja;
- 9) gospodinjstvo si ne more privoščiti pralnega stroja.

Z raziskovanjem EU-SILC od leta 2023 dalje ne zbiramo več podatkov o treh od devetih elementov (pralni stroj, barvni televizor, telefon) za izračun kazalnikov »stopnja resne materialne prikrajšanosti«, »stopnja materialne prikrajšanosti« in »intenziteta materialne prikrajšanosti«, zato smo tabele s temi kazalniki z objavo podatkov za leto 2023 shranili med arhivske podatke. Ker je »stopnja resne materialne prikrajšanosti« eden od kazalnikov za izračun »stopnje tveganja socialne izključenosti (strategija EU 2020)« od leta 2023 dalje tudi tega kazalnika ni več možno izračunati.

Stopnja resne materialne in socialne prikrajšanosti je odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvu, ki izkazuje pomanjkanje vsaj 7 od 13 elementov prikrajšanosti. Materialno in socialno prikrajšane so osebe, ki si zaradi omejenih finančnih virov gospodinjstva in ne lastne izbire oz. navad ne morejo privoščiti vsaj 7 od 13 elementov prikrajšanosti.

Stopnja materialne in socialne prikrajšanosti je odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvu, ki izkazuje pomanjkanje vsaj 5 od 13 elementov prikrajšanosti. Materialno in socialno prikrajšane so osebe, ki si zaradi omejenih finančnih virov gospodinjstva in ne lastne izbire oz. navad ne morejo privoščiti vsaj 5 od 13 elementov prikrajšanosti.

V izračunu materialne in socialne prikrajšanosti se upošteva naslednjih 13 elementov materialne prikrajšanosti:

- 1) zamuda pri plačilu hipoteke ali najemnine, rednih stanovanjskih stroškov, obrokov za kredit ali drugih odplačil posojil;
- 2) zmožnost gospodinjstva, da si zagotovi primerno ogrevano stanovanje;
- 3) zmožnost gospodinjstva, da iz lastnih sredstev (brez izposojanja denarja ali najemanja kreditov) poravna nepričakovane izdatke v višini mesečnega praga tveganja revščine iz prejšnjega leta;
- 4) zmožnost gospodinjstva, da si privošči mesni ali enakovreden vegetarijanski obrok vsaj vsak drugi dan;
- 5) zmožnost gospodinjstva, da si vsi člani lahko privoščijo enotedenske (7-dnevne) letne počitnice zunaj doma (lahko tudi v lastni ali sindikalni počitniški hišici/stanovanju, pri prijateljih, sorodnikih, znancih);
- 6) gospodinjstvo si ne more privoščiti osebnega avtomobila;

- 7) zamenjava obrabljenega ali poškodovanega pohištva v gospodinjstvu;
- 8) zamenjava ponošenih oblačil z novimi;
- 9) vsaj dva para primernih čevljev za različne vremenske pogoje;
- 10) druženje s prijatelji/sorodniki ob pijači/obroku vsaj enkrat na mesec;
- 11) redno udeleževanje plačljivih prostočasnih aktivnosti;
- 12) vsakotedenska poraba manjšega zneska denarja zase;
- 13) dostop do interneta od doma.

Kazalniki socialne izključenosti (Strategija EU 2020)

Stopnja tveganja socialne izključenosti (Strategija EU 2020) je odstotek oseb, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti. Gre za osebe, ki živijo pod pragom tveganja revščine ali so resno materialno prikrajšane ali živijo v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo. Osebe se štejejo samo enkrat, tudi če so zajete v dveh ali treh podkazalnikih. Objavljamo odstotek in število oseb, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti.

Polno ime kazalnika »stopnja tveganja socialne izključenosti« je »stopnja tveganja revščine ali socialne izključenosti«. Ker je prihajalo do zamenjave kazalnika »stopnja tveganja revščine ali socialne izključenosti« s kazalnikom »stopnja tveganja revščine«, uporabljamo od objave podatkov za leto 2013 dalje v vseh objavah krajše ime tega kazalnika.

Stopnja tveganja revščine je odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvih, katerih ekvivalentni razpoložljivi dohodek (po socialnih transferjih) je nižji od praga tveganja revščine. Prag tveganja revščine je opredeljen s 60 % mediane ekvivalentnega razpoložljivega dohodka v državi.

Stopnja resne materialne prikrajšanosti je odstotek oseb, ki si zaradi omejenih finančnih virov gospodinjstva, in ne lastne izbire oz. navad, ne morejo privoščiti vsaj 4 od 9 elementov materialne prikrajšanosti: 1) rednega plačila hipoteke ali najemnine, rednih stanovanjskih stroškov, odplačevanja kreditov, 2) primerno ogrevanega stanovanja, 3) poravnave nepričakovanih izdatkov, 4) mesnega ali enakovrednega vegetarijanskega obroka vsaj vsak drugi dan, 5) enotedenskih letnih počitnic za vse člane gospodinjstva, 6) osebnega avtomobila, 7) pralnega stroja, 8) barvnega televizorja, 9) telefona. Elementi prikrajšanosti so enaki kot pri kazalniku »stopnja materialne prikrajšanosti«.

Stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti (Strategija EU 2020) je odstotek oseb, starih 0–59 let, ki živijo v gospodinjstvih, katerih odrasli člani (tj. stari 18–59 let) so v referenčnem letu za dohodek (tj. v letu pred izvedbo raziskovanja EU-SILC) delali manj kot 20 % svojega razpoložljivega delovnega časa, izraženega v mesecih (delovna intenzivnost teh gospodinjstev je bila od 0 do 0,2).

Gospodinjstvom najprej določimo njihovo delovno intenzivnost. Pri izračunu delovne intenzivnosti za ta kazalnik se ne upoštevajo vzdrževani otroci in člani

gospodinjstva, starejši od 59 let. Izračunano delovno intenzivnost gospodinjstva pripišemo vsem članom gospodinjstva, starim 0–59 let (tudi vzdrževanim otrokom), tako da je delovna intenzivnost za vse člane istega gospodinjstva (razen za starejše od 59 let) enaka. Pri izračunu stopnje zelo nizke delovne intenzivnosti upoštevamo vse osebe, stare 0–59 let, za katere imamo podatek o delovni intenzivnosti. Gospodinjstva, v katerih živijo samo študenti (trenutni status aktivnosti), stari od 18 do 24 let, in gospodinjstva, v katerih živijo samo osebe, starejše od 59 let, se pri izračunu tega kazalnika ne upoštevajo.

Strategijo EU 2020 je nadomestila Strategija EU 2030, zato smo tabele s kazalniki, izračunane po metodologiji za spremljanje doseganja ciljev Strategije EU 2020 («stopnja tveganja socialne izključenosti», «stopnja resne materialne prikrajšanosti» in «stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti»), z objavo podatkov za leto 2023 shranili med arhivske podatke.

Kazalniki socialne izključenosti (Strategija EU 2030)

Kazalnik «stopnja tveganja socialne izključenosti» se je uporabljal za spremljanje doseganja ciljev strategije EU do leta 2020. Od leta 2021 dalje se kazalnik za vse države EU izračunava po nekoliko spremenjeni metodologiji, uporablja pa se za spremljanje doseganja ciljev strategije EU do leta 2030. Pri tem je izhodiščno leto 2019 (z dohodkom, prejetim v letu 2018). Podatki iz raziskovanja Življenjski pogoji (EU-SILC) omogočajo tudi preračun kazalnikov po spremenjeni metodologiji za daljšo časovno serijo (od 2015 dalje).

V novi metodologiji je izmed treh kazalnikov, iz katerih se izračuna «stopnja tveganja socialne izključenosti», «stopnja tveganja revščine» ostala nespremenjena, «stopnja resne materialne prikrajšanosti» je bila nadomeščena s «stopnjo resne materialne in socialne prikrajšanosti», «stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti» pa se izračunava po nekoliko spremenjeni metodologiji.

Stopnja tveganja socialne izključenosti (Strategija EU 2030) je odstotek oseb, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti. Gre za osebe, ki živijo pod pragom tveganja revščine ali so resno materialno in socialno prikrajšane ali živijo v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo. Osebe se štejejo samo enkrat, tudi če so zajete v dveh ali treh podkazalnikih. Objavljamo odstotek in število oseb, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti.

Polno ime kazalnika «stopnja tveganja socialne izključenosti» je «stopnja tveganja revščine ali socialne izključenosti». Ker je prihajalo do zamenjave kazalnika «stopnja tveganja revščine ali socialne izključenosti» s kazalnikom «stopnja tveganja revščine», uporabljamo od objave podatkov za leto 2013 dalje v vseh objavah krajše ime tega kazalnika.

Stopnja tveganja revščine je odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvih, katerih ekvivalentni razpoložljivi dohodek (po socialnih transferjih) je nižji od praga tveganja revščine. Prag tveganja revščine je opredeljen s 60 % mediane ekvivalentnega razpoložljivega dohodka v državi.

Stopnja resne materialne in socialne prikrajšanosti je odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvu, ki izkazuje pomanjkanje vsaj 7 od 13 elementov prikrajšanosti. Resno materialno in socialno prikrajšane so osebe, ki si zaradi

omejenih finančnih virov gospodinjstva in ne lastne izbire oz. navad ne morejo privoščiti vsaj 7 od naslednjih 13 elementov prikrajšanosti: 1) rednega plačila hipoteke ali najemnine, rednih stanovanjskih stroškov, odplačevanja kreditov; 2) primerno ogrevanega stanovanja; 3) poravnave nepričakovanih izdatkov; 4) mesnega ali enakovrednega vegetarijskega obroka vsaj vsak drugi dan; 5) enotedenskih letnih počitnic za vse člane gospodinjstva; 6) osebnega avtomobila; 7) zamenjave obrabljene ali poškodovanega pohištva; 8) zamenjave ponošenih oblačil z novimi; 9) vsaj dveh parov primernih čevljev za različne vremenske pogoje; 10) druženja s prijatelji/sorodniki ob pijači/obroku vsaj enkrat na mesec; 11) rednega udeleževanja plačljivih pristočasnih aktivnosti; 12) vsakotedenske porabe manjšega zneska denarja zase; 13) dostopa do interneta od doma.

Stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti (Strategija EU 2030) je odstotek oseb, starih 0–64 let, ki živijo v gospodinjstvih, katerih odrasli člani (tj. stari 18–64 let) so v referenčnem letu za dohodek (tj. v letu pred izvedbo raziskovanja EU-SILC) delali manj kot 20 % svojega razpoložljivega delovnega časa, izraženega v mesecih (delovna intenzivnost teh gospodinjstev je bila od 0 do 0,2).

Gospodinjstvom najprej določimo njihovo delovno intenzivnost. Pri izračunu delovne intenzivnosti za ta kazalnik se ne upoštevajo vzdrževani otroci in člani gospodinjstva, starejši od 64 let (in nekatere druge izjeme, opisane v nadaljevanju). Izračunano delovno intenzivnost gospodinjstva pripišemo vsem članom gospodinjstva, starim 0–64 let (tudi vzdrževanim otrokom), tako da je delovna intenzivnost za vse člane istega gospodinjstva (razen za izjeme) enaka. Pri izračunu stopnje zelo nizke delovne intenzivnosti upoštevamo vse osebe, stare 0–64 let, za katere imamo podatek o delovni intenzivnosti. Gospodinjstva, v katerih živijo samo študenti (trenutni status aktivnosti), stari od 18 do 24 let; osebe, starejše od 64 let; osebe, ki so upokojene (glede na samodefiniran trenutni status aktivnosti) ali prejemajo pokojnino (razen družinske pokojnine) ter osebe v starostni skupini 60–64 let, ki so neaktivne (glede na samodefiniran trenutni status aktivnosti) in živijo v gospodinjstvih, v katerih je glavni vir dohodka pokojnina (razen družinske pokojnine), se pri izračunu tega kazalnika ne upoštevajo.

Glede na prejšnjo metodologijo izračuna se je spremenila starostna meja, z 0–59 let se je dvignila na 0–64 let. Poleg tega se je razširil nabor oseb, ki se pri izračunu kazalnika ne upoštevajo.

Energetska revščina

Kot energetska revna v skladu z Uredbo o merilih za opredelitev in ocenjevanje števila energetske revnih gospodinjstev (Ur. l. RS, št. 132/2022 z dne 14. 10. 2022) opredelimo gospodinjstva, ki so v letu pred izvedbo raziskovanja Življenjski pogoji (EU-SILC) imela dohodek, nižji od praga tveganja revščine, in so izpolnjevala vsaj enega izmed naslednjih treh pogojev: finančno niso bila zmožna zagotoviti primerno ogrevanega stanovanja; zaradi finančne stiske so (v zadnjih 12 mesecih pred anketiranjem) zamujala s plačili stanovanjskih stroškov (komunalnih storitev, vode, elektrike, stroškov za ogrevanje ipd.), med katere so vključene tudi energetske storitve; živela so v stanovanjih, v katerih so

imela težave s puščajočo streho, z vlažnimi stenami/tlemi/temelji ali trhlimi okenskimi okvirji/tlemi (v neustreznih bivanjskih razmerah).

Po metodologiji so, poleg upoštevanja praga tveganja revščine, v skladu z obrazložitvijo k 4. členu Uredbe, določena naslednja vprašanja, ki se uporabijo pri izračunu kazalnikov energetske revščine:

- Ali si v vašem gospodinjstvu finančno lahko privoščite primerno ogrevano stanovanje?
- Ali je vaše gospodinjstvo kdaj v zadnjih 12 mesecih zaradi finančne stiske zamudilo rok plačila komunalnih storitev, vode, elektrike, stroškov za ogrevanje ipd.?
- Ali imate v stanovanju, kjer bivate, težave s streho, ki pušča?
- Ali imate v stanovanju težave z vlažnimi stenami/tlemi ali temelji?
- Ali imate v stanovanju težave s trhlimi okenskimi okvirji ali trhlimi tlemi?

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Večina objavljenih podatkov v razdelku Življenjski pogoji je razčlenjena in prikazana po kohezijskih in statističnih regijah, skladno s Klasifikacijo statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji (NUTS), tj. na ravni NUTS 2 in NUTS 3 (razlaga klasifikacij je dostopna na: <http://www.stat.si/statweb/Methods/Classifications>).

Po kohezijskih in statističnih regijah objavljamo naslednje kazalnike dohodka, revščine in socialne izključenosti: »stopnja tveganja socialne izključenosti«, »stopnja tveganja revščine«, »stopnja resne materialne prikrajšanosti«, »stopnja materialne prikrajšanosti«, »stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti«, »stopnja tveganja revščine pred socialnimi transferji«, »razpoložljivi dohodek gospodinjstev« (za vsak kazalnik objavljamo odstotek in število oseb) in »energetska revščina« (za ta kazalnik objavljamo odstotek in število oseb in gospodinjstev). Naštete kazalnike objavljamo v razdelkih Kazalniki socialne izključenosti, Stopnja tveganja revščine, Materialna in socialna prikrajšanost, Razpoložljivi dohodek, Energetska revščina in Prenaseljenost.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke statistično uredimo s kombinacijo sistematskih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov uporabimo metodo notranjega darovalca, metodo notranjega darovalca za več spremenljivk, metodo rezanega povprečja, metodo prevzema zgodovinskih podatkov, metodo zgodovinskih podatkov s prilagoditvijo za povprečno rast, metodo zgodovinskih podatkov s

prilagoditvijo za rast darovalca, metodo logičnega vstavljanja. V tem postopku izračunavamo tudi kazalnike kakovosti.

Več o statističnem urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem želimo doseči reprezentativnost vzorca, tako da so uteženi podatki čim boljša ocena opazovane populacije v določeni časovni točki.

Postopek uteževanja se določi glede na vzorčni načrt, neodgovor enote (manjkajoče odgovore) ter glede na razpoložljive pomožne populacijske spremenljivke, ki smo jih uporabili za kalibracijo.

Končna utež enote je tako produkt uteži zaradi verjetnosti izbora enot, uteži zaradi neodgovora ter kalibracijskega faktorja.

Uteži izračunavamo za vsako raven: za gospodinjstva, za osebe, za izbrane osebe in za osebe, ki odgovarjajo na vprašalnik (do vključno leta 2022). Za vsako raven so izračunane še:

- začasne (do vključno leta 2021) in končne uteži
- presečne in longitudinalne uteži.

Pri longitudinalnih utežeh izračunavamo:

- longitudinalne uteži za 2-letni panel
- longitudinalne uteži za 3-letni panel
- longitudinalne uteži za 4-letni panel

Posebej se izračunajo še posebne, presečne uteži za populacijo, staro 0–16 let (utež otrok).

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

V statističnih raziskovanjih prihaja do različnih vrst napak, ki vplivajo na točnost statistične ocene (npr. do vzorčnih napak, napak zaradi neodgovora, do merskih napak). Napake, ki jih lahko pripišemo slučajnim vplivom, določajo natančnost statistične ocene. Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na

manjšo natančnost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako ali pa take ocene sploh ne objavimo.

Pri objavljanju kazalnikov dohodka, revščine in socialne izključenosti iz raziskovanja Življenjski pogoji (EU-SILC) se upoštevajo Eurostatova pravila objavljanja. Minimalna zahteva po natančnosti glede objave zbranih podatkov je izražena s številom opazovanj v vzorcu, na katerih temeljijo statistični podatki, in stopnjo neodgovora spremenljivke (poleg celotnega neodgovora na ravni enote). Ocena se ne objavi (N – za objavo premalo natančna ocena), če temelji na manj kot 20 opazovanjih ali če neodgovor spremenljivke presega 50 %. Ocena se objavi z opombo (M – manj natančna ocena), če temelji na 20–49 opazovanjih ali če je neodgovor spremenljivke nad 20 % in največ 50 %. Ocena se objavi brez omejitev, če temelji na 50 ali več opazovanjih in če neodgovor spremenljivke ne presega 20 %.

Manjša natančnost statističnih ocen se pojavlja pri naslednjih kazalnikih:

- stopnja tveganja revščine glede na najpogostejši status aktivnosti
- stopnja tveganja revščine glede na delovno intenzivnost gospodinjstva
- stopnja tveganja revščine glede na stanovanjsko razmerje gospodinjstva
- razpoložljivi dohodek gospodinjstev glede na najpogostejši status aktivnosti, starost in spol
- razpoložljivi dohodek gospodinjstev glede na stanovanjsko razmerje gospodinjstva
- stopnja prenaseljenosti stanovanja glede na tip gospodinjstva
- stopnja prenaseljenosti stanovanja glede na stanovanjsko razmerje gospodinjstva
- stopnja preobremenjenosti s stanovanjskimi stroški glede na tip gospodinjstva

Pri objavljanju vseh ostalih podatkov, v tabelah, kjer so ocenjeni deleži enot z določeno lastnostjo (izraženi v odstotkih), so omejitve pri objavi določene glede na standardne napake (SE) ocen deležev. V vseh teh objavljenih tabelah velja:

Če je standardna napaka (SE) ocene deleža

- 5 % ali manj ($SE \leq 5 \%$), je ocena dovolj natančna, zato je objavljena brez omejitve;
- od 5 % do vključno 15 % ($5 \% < SE \leq 15 \%$), je ocena manj natančna, zato se označi s črko M;
- večja od 15 % ($SE > 15 \%$), je ocena za objavo premalo natančna, zato je nadomeščena s črko N.

Več o natančnosti statističnih ocen lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Natančnost statističnih ocen](#).

7.5 DRUGA POJASNILA

Zaradi zaokroževanja se vsote nekaterih objavljenih podatkov ne ujemajo.

Z uvedbo nove uredbe leta 2021 se bodo nekatere vsebine, ki so se prej zbirale vsako leto zbirale na 3 leta. Med te spadajo nekatere spremenljivke s področja »trga dela in stanovanjskih razmer«; prvič po novi uredbi je bil ta del modula izveden v letu 2023.

Trg dela: aktivno iskanje dela; pripravljenost takoj pričeti z delom; razlog za delo manj kot 30 ur na teden; število oseb zaposlenih na lokaciji dela; leto najvišje dosežene izobrazbe.

Stanovanjske razmere: Kad ali tuš; stranišče na izplakovanje; težave s streho, ki pušča, vlažnimi stenami/tlemi, temelji ali trhlimi okenskimi okvirji; pretemno stanovanje; finančno breme stanovanjskih stroškov. Vse te našteje bomo na SURS ohranili na letni ravni, kar pomeni da bodo še naprej na voljo letni podatki, medtem, ko bo primerljivost na evropski ravni možna samo na tri leta. Naslednje spremenljivke, pa bodo tudi za Slovenijo dostopne samo na tri leta: težave s hrupom, onesnaženostjo okolja, kriminalom, vandalizmom.

Prag tveganja revščine

Vir za tečaj SKM je Eurostatova tabela »Purchasing power parities (PPPs), price level indices and real expenditures for ESA2010 aggregates [prc_ppp_ind]«, za agregat »household final consumption expenditure«, objavljena na spletni strani Eurostata: economy and finance / prices / purchasing power parities. Uporabljeni so menjalni tečaji iz dohodkovnega referenčnega leta raziskovanja Življenjski pogoji (leto izvedbe EU-SILC – 1). Uporabljeni tečaji so bili objavljeni na Eurostatovi spletni strani v času priprave prve objave kazalnikov iz raziskovanja EU-SILC za posamezno leto.

Tabela 4: Menjalni tečaji, uporabljeni v raziskovanju Življenjski pogoji (EU-SILC)

Leto raziskovanja EU-SILC	Tečaj: 1 EUR v SIT	Tečaj: 1 SKM v SIT	Tečaj: 1 SKM v EUR
2005	239,087	181,686	/
2006	239,568	183,660	/
2007	239,596	/	0,7667
2008	/	/	0,7902
2009	/	/	0,8230
2010	/	/	0,8438
2011	/	/	0,8458
2012	/	/	0,8582
2013	/	/	0,8296
2014	/	/	0,8312
2015	/	/	0,8165
2016	/	/	0,7953
2017	/	/	0,8163
2018	/	/	0,8376
2019	/	/	0,8457
2020	/	/	0,8697
2021	/	/	0,8769

2022	/	/	0,8804
2023	/	/	0,8905

Stopnja tveganja revščine v določeni časovni točki (bazno leto = 2005)

Prag tveganja revščine iz leta 2005 (1.261.989 SIT oz. 5.278 EUR) je bil preračunan na leto izvedbe raziskovanja EU-SILC s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICŽP). HICŽP za leto izvedbe raziskovanja EU-SILC so bili vzeti z Eurostatove spletne strani: Economy and finance / Prices / Harmonised index of consumer prices (HICP) (prc_hicp)/ table: HICP – annual data (average index and rate of change) (prc_hicp_aind) / COICOP: CP00 (All-items HICP) / Annual average index.

Tabela 5: Indeksi cen življenjskih potrebščin, uporabljeni za preračun praga tveganja revščine z baznega leta 2005 na leto izvedbe raziskovanja Življenjski pogoji (EU-SILC)

Leto izvedbe raziskovanja EU-SILC	HICŽP za bazno leto 2005
2005	100,00
2006	102,54
2007	106,39
2008	112,28
2009	113,25
2010	115,62
2011	118,03
2012	121,35
2013	123,68
2014	124,14
2015	123,20
2016	122,98
2017	124,89
2018	127,31
2019	129,47
2020	129,12
2021	131,75
2022	144,03
2023	154,43

Stopnja tveganja revščine v določeni časovni točki (bazno leto = 2008)

Prag tveganja revščine iz leta 2008 (6.536 EUR) je bil preračunan na dohodkovno referenčno leto s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICŽP). HICŽP za dohodkovno referenčno leto (t-1) so bili vzeti z Eurostatove spletne strani: Economy and finance / Prices / Harmonised index of consumer prices (HICP) (prc_hicp)/ table: HICP – annual data (average index and rate of change) (prc_hicp_aind) / COICOP: CP00 (All-items HICP) / Annual average index.

Stopnja tveganja revščine v določeni časovni točki (bazno leto = 2019)

Prag tveganja revščine iz leta 2019 (8.440 EUR) je bil preračunan na dohodkovno referenčno leto s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICŽP). HICŽP za dohodkovno referenčno leto (t-1) so bili vzeti z Eurostatove spletne strani: Economy and finance / Prices / Harmonised index of consumer prices (HICP) (prc_hicp)/ table: HICP – annual data (average index and rate of change) (prc_hicp_aind) / COICOP: CP00 (All-items HICP) / Annual average index.

Tabela 6: Indeksi cen življenjskih potrebščin, uporabljeni za preračun praga tveganja revščine z baznega leta 2008 in baznega leta 2019 na dohodkovno referenčno leto raziskovanja Življenjski pogoji (leto izvedbe EU-SILC – 1)

Leto izvedbe raziskovanja EU-SILC	Dohodkovno referenčno raziskovanja SILC	leto EU-	HICŽP bazno 2008	za leto	HICŽP bazno 2019	za leto
2008	2007		100,00		/	
2009	2008		105,54		/	
2010	2009		106,45		/	
2011	2010		108,68		/	
2012	2011		110,94		/	
2013	2012		114,06		/	
2014	2013		116,25		/	
2015	2014		116,67		/	
2016	2015		115,71		/	
2017	2016		115,54		/	
2018	2017		117,33		/	
2019	2018		119,60		100,00	

2020	2019	121,63	101,69
2021	2020	121,29	101,41
2022	2021	123,78	103,49
2023	2022	135,32	113,14

Stopnja dolgotrajnega tveganja revščine

Tabela 7: Letni prag tveganja revščine za izračun stopnje dolgotrajnega tveganja revščine (EUR)

Leto izvedbe raziskovanja EU-SILC	Prag v 1. letu	Prag v 2. letu	Prag v 3. letu	Prag v 4. (zadnjem) letu
2008	5.278	5.590	5.944	6.536
2009	5.590	5.944	6.536	7.118
2010	5.944	6.536	7.118	7.042
2011	6.536	7.118	7.042	7.199
2012	7.118	7.042	7.199	7.273
2013	7.042	7.199	7.273	7.111
2014	7.199	7.273	7.111	7.146
2015	7.273	7.111	7.146	7.399
2016	7.111	7.146	7.399	7.396
2017	7.146	7.399	7.396	7.628
2018	7.399	7.396	7.628	7.946
2019	7.396	7.628	7.946	8.440
2020	7.628	7.946	8.440	8.864
2021	7.946	8.440	8.864	9.249
2022	8.440	8.864	9.249	9.927
2023	8.864	9.249	9.927	10.832

Povprečni dohodek in mediana dohodka

Pri izračunu povprečnega dohodka na člana gospodinjstva in mediane dohodka izhajamo iz dohodka celotnega gospodinjstva; ne gre torej za dejanski dohodek posameznih članov, saj pri izračunu upoštevamo dohodke vseh članov gospodinjstva in tudi osebe, ki dohodka sploh niso prejele.

Podatki o dohodku za izračun kazalnikov revščine in socialne izključenosti za leto t (leto izvedbe raziskovanja EU-SILC) so iz leta t – 1 (referenčno leto za dohodek v raziskovanju EU-SILC).

Povprečni dohodek in mediano dohodka izračunavamo za razpoložljivi dohodek gospodinjstev po naslednjih prerezih: po vključenosti socialnih transferjev v dohodek in spolu; po dohodkovnih skupinah (nad ali pod določeno

višino ekvivalentnega dohodka) in spolu; po starosti in spolu; po doseženi izobrazbi, starosti in spolu; po najpogostejšem statusu aktivnosti, starosti in spolu oseb; po stanovanjskem razmerju gospodinjstva po starosti in spolu oseb; po kohezijskih regijah in po statističnih regijah.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke iz raziskovanja Življenjski pogoji objavljamo v podatkovni bazi SiStat pod področjem Kakovost življenja, znotraj več podpodročij.

- Podatkovna baza SiStat: [Kakovost življenja](#) – **Dohodek, revščina in socialna izključenost: Kazalniki socialne izključenosti, Prag tveganja revščine, Stopnja tveganja revščine, Materialna in socialna prikrajšanost, Razpoložljivi dohodek, Porazdelitev dohodka, Energetska revščina.** Podatki se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb, za energetska revščino tudi delež gospodinjstev) in absolutno (število oseb, za energetska revščino tudi število gospodinjstev, denarna enota), glede na starost in spol, dokončano izobrazbo, najpogostejši status aktivnosti, delovno intenzivnost gospodinjstva, tip gospodinjstva, stanovanjsko razmerje gospodinjstva, za dohodek po socialnih transferjih in za dohodek pred socialnimi transferji, po dohodkovnih razredih, po elementih, ki opredeljujejo energetska revščino. Podatki po kohezijskih in statističnih regijah se prikazujejo po standardni klasifikaciji NUTS na ravneh NUTS 2 in NUTS 3.
- Podatkovna baza SiStat: [Kakovost življenja](#) - **Življenjski pogoji – Stanovanjski pogoji: Stanovanjske razmere, Stanovanjska prikrajšanost, Prenaseljenost, Energetska učinkovitost gospodinjstev, Stanovanjske težave.** Podatki o stanovanjskih razmerah se prikazujejo v obliki deležev (delež gospodinjstev), po dohodku gospodinjstva (dohodkovnem kvintilnem razredu), tipu gospodinjstva, stanovanjskem razmerju gospodinjstva. Podatki o stanovanjski prikrajšanosti in prenaseljenosti se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb) in absolutno (število oseb), glede na starost in spol, tip gospodinjstva, stanovanjsko razmerje gospodinjstva in dohodek gospodinjstva. Podatki o energetska učinkovitosti gospodinjstev se prikazujejo v obliki deležev (delež gospodinjstev) po dohodku gospodinjstva (dohodkovnem kvintilnem razredu), stanovanjskem razmerju gospodinjstva, vrsti in letu izgradnje stavbe, statusu tveganja socialne izključenosti. Podatki po kohezijskih in statističnih regijah se prikazujejo po standardni klasifikaciji NUTS (tj. na ravneh NUTS 2 in NUTS 3). Podatki o stanovanjskih težavah se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb), po starostnih skupinah in spolu, doseženi izobrazbi, trenutnem statusu aktivnosti, dohodkovnem kvintilnem razredu ter statusu tveganja socialne izključenosti.
- Podatkovna baza SiStat: [Kakovost življenja](#) - **Življenjski pogoji - Finančne zmožnosti gospodinjstev: Zmožnosti gospodinjstev, Stanovanjski stroški, Finančna bremena, Zamude s plačili, Pomoč dobrodelnih organizacij, Gibanje neto dohodka.** Podatki se prikazujejo v obliki deležev (delež gospodinjstev), po dohodku gospodinjstva

(dohodkovnem kvintilnem razredu), tipu gospodinjstva, stanovanjskem razmerju gospodinjstva, ponekod tudi po statusu tveganja revščine. Podatki o stanovanjskih stroških se prikazujejo v obliki mediane, deležev (delež oseb) in absolutno (število oseb), glede na starost in spol, tip gospodinjstva, stanovanjsko razmerje gospodinjstva in dohodek gospodinjstva. Podatki o pomoči dobrodelnih organizacij se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb in/ali delež gospodinjstev), po dohodku gospodinjstva (dohodkovnem kvintilnem razredu), tipu gospodinjstva, stanovanjskem razmerju gospodinjstva, najpogostejšem statusu aktivnosti, statusu tveganja revščine in izobrazbi. Podatki po kohezijskih in statističnih regijah se prikazujejo po standardni klasifikaciji NUTS (tj. na ravneh NUTS 2 in NUTS 3).

- Podatkovna baza SiStat: [Kakovost življenja](#) - **Življenjski pogoji – Dobrine: Dostopnost izbranih dobrin, Posedovanje izbranih dobrin.** Podatki za dostopnost izbranih dobrin se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb), po spolu, starostnih skupinah, izobrazbi, statusu aktivnosti, glede na dohodek gospodinjstva (dohodkovni kvintilni razred), status tveganja revščine, status materialne prikrajšanosti. Podatki po kohezijskih in statističnih regijah se prikazujejo po standardni klasifikaciji NUTS (tj. na ravneh NUTS 2 in NUTS 3).
- Podatkovna baza SiStat: [Kakovost življenja](#) - **Življenjski pogoji – Blaginja: Splošno zadovoljstvo z življenjem, Splošno zadovoljstvo s finančnim stanjem gospodinjstva, Splošno zadovoljstvo z medosebnimi odnosi, Splošno zadovoljstvo z dolžino prostega časa, Splošno zadovoljstvo s službo oz. delovnim mestom, Sreča, Osamljenost, Pomoč drugih oseb, Zaupanje neznanim ljudem.** Podatki se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb) in povprečij (velja samo za zadovoljstva), in sicer po spolu, starostnih skupinah, izobrazbi, statusu aktivnosti, dohodku gospodinjstva (dohodkovni kvintilni razred), statusu tveganja revščine in statističnih regijah. Podatki o splošnem zadovoljstvu z življenjem so razčlenjeni še po statusu materialne prikrajšanosti in splošnem zdravstvenem stanju. Podatki o zadovoljstvu s službo oz. delovnim mestom so razčlenjeni tudi po poklicnih skupinah. Podatki po kohezijskih in statističnih regijah se prikazujejo po standardni klasifikaciji NUTS (tj. na ravneh NUTS 2 in NUTS 3).
- Podatkovna baza SiStat: [Kakovost življenja](#) - **Življenjski pogoji – Socialna in kulturna vključenost: Obisk kina in športnih dogodkov ali tekem, Obisk kulturnih prireditev in kulturnih ali zgodovinskih znamenitosti, Druženje in stiki s sorodniki, Druženje in stiki s prijatelji.** Podatki se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb), in sicer po spolu, starostnih skupinah, izobrazbi, statusu aktivnosti, dohodku gospodinjstva (dohodkovni kvintilni razred), statusu tveganja revščine in statusu tveganja socialne izključenosti. Podatki so prikazani tudi po statističnih regijah (po standardni klasifikaciji NUTS na ravni NUTS 3).
- Podatkovna baza SiStat: [Kakovost življenja](#) - **Življenjski pogoji – Medgeneracijski prenos prikrajšanosti.** Podatki se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb), in sicer po izbranih značilnostih staršev teh oseb v tistem času: po doseženi izobrazbi in statusu aktivnosti ter po takratnem finančnem položaju njihovega gospodinjstva. Podatki o finančnem položaju gospodinjstev in o dostopnosti izbranih dobrin v času, ko so bile te osebe stare 14 let, pa so razčlenjeni še glede na obdobje rojstva teh

oseb in glede na število otrok v njihovem prvotnem gospodinjstvu v tistem času (glede na število otrok samo za leto 2019).

- Podatkovna baza SiStat: [Kakovost življenja](#) – **Življenjski pogoji otrok – Dostopnost izbranih dobrin otrok – Zdravje otrok**. Podatki o dostopnosti dobrin za otroke se prikazujejo v obliki deležev (delež gospodinjstev) po dohodku gospodinjstva (dohodkovnem kvintilnem razredu), tipu gospodinjstva in statusu tveganja revščine. Podatki o zdravju otrok se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb) po spolu in starosti otrok, dohodku gospodinjstva (dohodkovnem kvintilnem razredu) ter statusu tveganja revščine. Prikazujejo se samo na ravni Slovenije.
- Podatkovna baza SiStat: [Kakovost življenja](#) – **Poraba gospodinjstev**. Prikazujejo se podatki o izdatkih izbranih življenjskih potrebščin, in sicer povprečni mesečni znesek v EUR, porabljen za posamezne izdatke v običajnem mesecu, in sicer po dohodku gospodinjstva (dohodkovnem kvintilnem razredu), tipu gospodinjstva, stanovanjskem razmerju gospodinjstva, velikosti gospodinjstva in statusu tveganja revščine.
- Podatkovna baza SiStat: [Kakovost življenja](#) - **Zdravje in zdravstvo – Splošno zdravstveno stanje, Funkcionalna oviranost: Dolgotrajna oviranost, Determinante zdravja: Telesna aktivnost, Uživanje sadja in zelenjave, Zdravstveno varstvo: Zdravstvena in zobozdravstvena oskrba in storitve, Obiski ali posveti z zdravniki**. Podatki se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb), in sicer po spolu, starostnih skupinah, izobrazbi, statusu aktivnosti, dohodku gospodinjstva (dohodkovni kvintilni razred), statusu tveganja revščine in statusu tveganja socialne izključenosti. Podatki o splošnem zdravstvenem stanju so razčlenjeni še po dolgotrajni oviranosti pri običajnih aktivnostih. Podatki o zdravstvenih in zobozdravstvenih storitvah se prikazujejo v obliki deležev (delež gospodinjstev) po dohodkovnem kvintilnem razredu, tipu gospodinjstva in statusu tveganja revščine. Podatki so prikazni tudi po statističnih regijah (po standardni klasifikaciji NUTS na ravni NUTS 3).
- Podatkovna baza SiStat: [Energetika](#) – **Proizvodnja in poraba energije: Energetska revščina**. Podatki se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb, delež gospodinjstev) in absolutno (število oseb, število gospodinjstev), po tipu gospodinjstva, stanovanjskem razmerju gospodinjstva, po starosti in spolu članov gospodinjstva, po elementih, ki opredeljujejo energetska revščino. Podatki po kohezijskih in statističnih regijah se prikazujejo po standardni klasifikaciji NUTS na ravneh NUTS 2 in NUTS 3.
- Podatkovna baza SiStat: [Delo in brezposelnost](#) – **Prostovoljsko delo – Organizirano prostovoljsko delo, Neorganizirano prostovoljsko delo**. Podatki se prikazujejo v obliki deležev (delež oseb), in sicer po spolu in starostnih skupinah.
- - Prva objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Življenjski pogoji, Slovenija, letno«.
 - Elektronska objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Življenjski pogoji, podrobni podatki, Slovenija, letno«.
 - Prva objava (Kakovost življenja – Dohodek, revščina in socialna izključenost): »Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti, Slovenija, letno«.

- Elektronska objava (Kakovost življenja – Dohodek, revščina in socialna izključenost): »Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti, podrobni podatki, Slovenija, letno«.
- Prva objava (Kakovost življenja, Zdravje): »Zdravje, 2022«.
- Elektronska objava (Kakovost življenja, Zdravje): »Zdravje, podrobni podatki, 2022«.
- Prva objava (Kakovost življenja, Blaginja): »Blaginja, 2022«.
- Elektronska objava (Kakovost življenja, Blaginja): »Blaginja, podrobni podatki, 2022«.
- Prva objava (Kakovost življenja, Socialna in kulturna vključenost): »Socialna in kulturna vključenost, 2022«.
- Elektronska objava (Kakovost življenja, Socialna in kulturna vključenost): »Socialna in kulturna vključenost, podrobni podatki, 2022«.
- Prva objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji otrok): »Življenjski pogoji otrok, 2021«.
- Elektronska objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji otrok): »Življenjski pogoji otrok, podrobni podatki, 2021«.
- Prva objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Prezadolženost, potrošnja in premoženje, Slovenija, 2020«.
- Elektronska objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Prezadolženost, potrošnja in premoženje, podrobni podatki, Slovenija, večletno«.
- Prva objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Medgeneracijski prenos prikrajšanosti, Slovenija, 2019«.
- Elektronska objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Medgeneracijski prenos prikrajšanosti, podrobni podatki, Slovenija, večletno«.
- Prva objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Naslov priložnostnega modula« (podrobni podatki v Excel prilogi):
 - Blaginja, Slovenija, 2018
 - Zdravje in zdravje otrok, Slovenija, 2017
 - Dostopnost do storitev, Slovenija, 2016
 - Socialna vključenost, Slovenija, 2015
 - Blaginja, Slovenija, 2013
 - Stanovanjske razmere in dostopnost do osnovnih storitev, 2012
 - Medgeneracijski prenos prikrajšanosti, Slovenija, 2011
- Prva objava (Kakovost življenja, Dohodek, revščina in socialna izključenost): »Naslov priložnostnega modula« (podrobni podatki v Excel prilogi):
 - Materialna prikrajšanost, Slovenija, 2014
- Posebna objava (Kakovost življenja – Dohodek, revščina in socialna izključenost): »Mednarodni dan boja proti revščini«.

Pred uvedbo raziskovanja Življenjski pogoji (EU-SILC) so bili vir za izračun kazalnikov dohodka in revščine podatki iz raziskovanja Poraba v

gospodinjstvih (APG). Tabele za omenjene kazalnike za obdobje 1997-2004 smo shranili med arhivske podatke.

- Statøpis.
- Regije v številkah.
- Boljši, slabši, povprečni.
- Podatki v prostoru STAGE.
- Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ).
- Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR).
- Inštitut RS za socialno varstvo (IRSSV).
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD).
- Evropski statistični urad (Eurostat)
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD).

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasne podatke smo izkazovali do vključno leta 2021. Od leta 2022 naprej objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

To raziskovanje temelji na uredbah Evropske komisije in se izvaja v vseh državah članicah EU, zato so podatki vseh držav članic EU med seboj neposredno primerljivi. V Sloveniji smo ga začeli izvajati v letu 2005. Pred uvedbo tega raziskovanja so bili vir za izračun kazalnikov dohodka in revščine podatki iz raziskovanja Poraba v gospodinjstvih (APG).

Leto 2006

- Podatki o stanovanjskem razmerju gospodinjstva v raziskovanju Življenjski pogoji 2005 so bili uteženi glede na strukturo iz popisa prebivalstva 2002. Zaradi oddaljenosti leta 2002 podatki o stanovanjskem razmerju gospodinjstva od leta 2006 dalje niso bili uteženi glede na to strukturo, zato struktura oseb in gospodinjstev glede na stanovanjsko razmerje gospodinjstva od leta 2006 dalje ni popolnoma primerljiva s podatki za leto 2005. Delež oseb, ki so živele v lastniških in uporabniških stanovanjih, je bil v letu 2006 višji kot v letu 2005, delež oseb, ki so živele v najemniških stanovanjih, pa nižji. Zaradi te spremembe v metodologiji tudi podatki za kazalnik »**stopnja tveganja revščine glede na stanovanjsko razmerje gospodinjstva**« od leta 2006 dalje niso povsem primerljivi s podatki za leto 2005.
- Ker smo imeli v vzorcu za leto 2006 na voljo več virov kot v vzorcu za leto 2005, smo izboljšali metodologijo določanja mesečnega statusa aktivnosti oseb, zato »**stopnja tveganja revščine glede na najpogostejši status**«

aktivnosti« za delovno aktivne, brezposelne in druge neaktivne osebe od leta 2006 dalje ni povsem primerljiva z letom 2005.

Leto 2008

- V letu 2008 smo spremenili način objavljajanja kazalnikov, ki izhajajo iz raziskovanja Življenjski pogoji (EU-SILC). Pred letom 2008 smo jih objavljali glede na referenčno leto za dohodek (tj. za leto pred izvedbo raziskovanja EU-SILC), od leta 2008 dalje pa celotno časovno vrsto kazalnikov objavljamo glede na referenčno leto izvedbe raziskovanja EU-SILC. S to spremembo smo način objavljajanja poenotili z Eurostatom. Podatki iz raziskovanja EU-SILC 2005 oz. 2006 so bili torej v publikacijah, izdanih pred letom 2008, objavljeni kot podatki za leti 2004 oz. 2005, v objavah od leta 2008 dalje pa so ti podatki objavljeni kot podatki za leti 2005 oz. 2006.
- Pri podatku o slabem stanju stanovanja (težave s streho, ki pušča, z vlažnimi stenami/temelji/tlemi, s trhlimi okenskimi okvirji ali trhlimi tlemi) je prišlo do preloma v časovni vrsti leta 2008. Do leta 2007 smo o slabem stanju stanovanja spraševali z enim vprašanjem, od leta 2008 dalje pa sprašujemo s tremi ločenimi vprašanji, zato podatki od leta 2008 dalje niso popolnoma primerljivi s podatki iz prejšnjih let. Ta sprememba vpliva na izračun kazalnika »**stopnja stanovanjske prikrajšanosti**«, zato podatki za ta kazalnik od leta 2008 dalje niso primerljivi s podatki za prejšnja leta.
- Podrobni podatki v SiStat, razčlenjeni po kohezijskih in statističnih regijah, so na voljo od 2008 dalje.

Leto 2009

- Z raziskovanjem EU-SILC v letu 2009 smo spremenili metodologijo zbiranja podatkov o mesečnem statusu aktivnosti oseb v dohodkovnem referenčnem letu. Zaradi te spremembe razvrščamo neaktivne osebe v posamezne kategorije od leta 2009 dalje podrobneje, kot so razvrščene v administrativnih virih, zato podatke iz administrativnih virov kombiniramo s podatki iz vprašalnika. Drugim neaktivnim osebam iz administrativnih virov (gospodinjam, nezmožnim za delo, študentom in preostalim neaktivnim) pripišemo status glede na odgovor v vprašalniku. Pred letom 2009 so bili vir za podatke o mesečnih statusih aktivnosti administrativni viri. Zaradi te metodološke spremembe je bil delež brezposelnih oseb v letu 2009 višji, delež drugih neaktivnih oseb med vsemi osebami, ki so bile razvrščene glede na najpogostejši status aktivnosti, pa nižji kot pred letom 2009. Ta sprememba vpliva na izračun kazalnikov »**stopnja tveganja revščine glede na najpogostejši status aktivnosti**«, »**stopnja tveganja revščine glede na delovno intenzivnost gospodinjtva**« in »**stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti**«.

Leto 2010

- Z letom 2010 smo spremenili obliko vprašanja o »oviranosti pri običajnih aktivnostih zaradi zdravstvenih težav« (poenotenje z vprašanjem iz EHIS), ki je osnova za izračun strukturnega kazalnika »leta zdravega življenja«, ki ga objavlja NIJZ. Nekoliko so se preoblikovala tudi vprašanja o neizpoljenih (zobo)zdravstvenih potrebah.

- V postopek izračunavanja uteži gospodinjestev za leto 2010 smo (oktobra 2011) vključili podatke iz registrskega popisa prebivalstva 2011. Zaradi spremenjenega vira podatkov za uteževanje se je v populaciji povečalo število gospodinjestev, predvsem enočlanskih.
- V letu 2010 (EU-SILC 2009) smo nekoliko spremenili metodologijo izračuna razpoložljivega dohodka gospodinjestev. V ta dohodek po novem vključujemo tudi pokojnine iz zasebnih varčevalnih shem, zato smo celo časovno vrsto kazalnikov v podatkovni bazi SiStat preračunali tudi za nazaj (2005–2008).
- Poenotili smo definicijo vzdrževanih otrok (decembra 2010); ta je zdaj enaka za vsa leta. Vzdrževani otroci so člani gospodinjestva, stari manj kot 18 let, ali pa člani gospodinjestva, stari od 18 do 24 let, ki niso delovno aktivni in živijo pri vsaj enem od staršev.
- Otroci, rojeni v letu izvedbe raziskovanja Življenjski pogoji, so bili v dosedanjih objavah (pred 30. 12. 2010) upoštevani kot člani gospodinjestva v podatkih za vsa leta, razen za leto 2005. V preračunanih podatkih so ti otroci upoštevani kot člani gospodinjestva tudi v podatkih za leto 2005.

Leto 2011

- Do leta 2010 se kuhinja ni štela za sobo, od leta 2011 dalje se med sobe šteje tudi kuhinja, če meri vsaj 6 m² in jo gospodinjestvo uporablja tudi za jedilnico, dnevno sobo, delovno sobo ali za podobne namene. Ta sprememba vpliva na izračun kazalnika »**stopnja prenaseljenosti stanovanja**«, zato podatki za ta kazalnik od leta 2011 dalje niso primerljivi s podatki za prejšnja leta.

Leto 2012

- V letu 2012 smo v raziskovanje dodali naslednje spremenljivke: splošno zadovoljstvo z življenjem, neto mesečni dohodek vseh članov gospodinjestva in prejemanje denarne in/ali materialne pomoči od dobrodelnih organizacij.
 - Podatek o **splošnem zadovoljstvu oseb z življenjem** se nanaša na osebe, stare 16 ali več let. Podatki o samooceni splošnega zadovoljstva z življenjem se prikazujejo kot odstotni delež (%) oseb z enako samooceno (0–4, 5–6, 7–8, 9–10) in odstotni delež oseb z neznanimi odgovori. Poleg tega deleža pa se prikazuje tudi povprečje vrednosti samoocen oseb v posamezni skupini. Z letom 2021 dalje je možna mednarodna primerljivost podatkov na letni ravni (prej je bila možna primerljivost na mednarodni ravni le v letih 2013 in 2018).
 - Podatki o **materialni in/ali denarni pomoči dobrodelnih organizacij** temeljijo na izjavi gospodinjestva. Objavljeni podatki, ki veljajo za tekoče leto, se nanašajo na leto pred anketiranjem (v raziskovanju EU-SILC je namreč referenčno obdobje za dohodek leto pred anketiranjem). Podatki za osebe (na ravni oseb) se izračunajo tako, da se podatek z ravni gospodinjestva prenese na vsako od oseb v tem gospodinjestvu.

- Podatka o splošnem zadovoljstvu z življenjem in o prejemanju denarne in/ali materialne pomoči od dobrodelnih organizacij sta od leta 2012 vključena tudi v podrobne tabele v podatkovni bazi SiStat.
- V objavah pred 12. 12. 2013 smo pri kazalniku »**stopnja tveganja revščine glede na najpogostejši status aktivnosti**« med delovno neaktivne osebe šteli samo osebe, ki so bile brezposelne vsaj sedem mesecev v letu ali upokojene vsaj sedem mesecev v letu ali drugače neaktivne vsaj sedem mesecev v letu. Od objave podatkov iz raziskovanja EU-SILC 2012 dalje štejemo med delovno neaktivne tudi osebe, za katere je vsaj sedem mesecev v letu veljala kakršnakoli kombinacija navedenih treh statusov. Glede na nekoliko spremenjeno metodologijo smo v podatkovni bazi SiStat preračunali celo časovno vrsto podatkov o delovno neaktivnih osebah za ta kazalnik tudi za nazaj (2005–2011). Med delovno aktivne osebe smo, poleg oseb, ki so bile zaposlene vsaj sedem mesecev v letu ali samozaposlene vsaj sedem mesecev v letu, že prej šteli tudi osebe, za katere je vsaj sedem mesecev v letu veljala kakršnakoli kombinacija obeh statusov. Pri podatkih o delovno aktivnih osebah v podatkovni bazi SiStat smo dodali prereza za zaposlene in samozaposlene osebe, tudi za nazaj (2005–2011).

Leto 2013

- Z objavo podatkov za leto 2013 v letu 2014 smo nekoliko spremenili metodologijo izračuna kazalnika »**stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti (strategija EU 2020)**«. V izračunu tega kazalnika se po novem poleg oseb, starejših od 59 let, ne upoštevajo tudi gospodinjstva, v katerih živijo samo študenti, stari od 18 do 24 let. Omenjeni kazalnik po statističnih regijah za obdobje 2008–2012 smo že izračunali na nov način, zato se podatki za Slovenijo lahko nekoliko (največ za 0,1 odstotne točke) razlikujejo od že objavljenih. Z objavo podatkov za leto 2013 v podatkovni bazi SiStat smo preračunali celo časovno vrsto kazalnika tudi za nazaj (2005–2012).
- Do leta 2012 je bilo vir podatkov o razpoložljivih sredstvih in dohodku gospodinjstev raziskovanje Poraba v gospodinjstvih (APG). To raziskovanje je namenjeno predvsem merjenju izdatkov v gospodinjstvih in se po letu 2010 ne izvaja več vsako leto. Ker je raziskovanje Življenjski pogoji (EU-SILC) referenčni vir podatkov o dohodkih tudi na ravni EU, je od prve objave podatkov o dohodkih iz tega raziskovanja (19. 2. 2015) dalje vir podatkov o razpoložljivem dohodku gospodinjstev to raziskovanje (EU-SILC), in ne več APG. Podatke o dohodku iz raziskovanja EU-SILC smo objavili tudi za nazaj, do leta 2008. Zaradi metodoloških razlik med APG in EU-SILC podatki o dohodkih iz vsakega od omenjenih raziskovanj za obdobje 2008–2012 niso neposredno primerljivi.

Leto 2014

- Z letom 2014 smo spremenili vprašanje o najpogostejšem statusu aktivnosti. Do leta 2013 smo spraševali, kateri status aktivnosti je veljal za vprašano osebo večino časa v prejšnjem letu, od leta 2014 dalje pa sprašujemo, kateri statusi aktivnosti so za posamezno osebo veljali v prejšnjem letu in koliko mesecev je za to osebo veljal posamezni status,

zato lahko od leta 2014 dalje natančneje določamo najpogostejši status aktivnosti in delovno intenzivnost gospodinjstva. Ta sprememba vpliva na izračun kazalnikov »**stopnja tveganja revščine glede na najpogostejši status aktivnosti**«, »**stopnja tveganja revščine glede na delovno intenzivnost gospodinjstva**« in »**stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti**«.

- Do leta 2013 je bilo vprašanje o pretemnem stanovanju nekoliko daljše, zato podatki, ki se nanašajo na »**pretemno stanovanje**«, in kazalnik »**stopnja stanovanjske prikrajšanosti**« od leta 2014 dalje niso popolnoma primerljivi s podatki za prejšnja leta.
- Naslednjih vprašanj od leta 2014 ni več v vprašalniku (smo jih opustili), ker jih pridobimo iz administrativnih virov:
 - vprašanja o prvem in drugem državljanstvu,
 - leto priselitve v Slovenijo,
 - dosežena stopnja izobrazbe (v vprašalniku je ostalo samo poenostavljeno, splošno vprašanje zaradi vprašanja, ki sledi: kdaj je oseba dosegla določeno stopnjo izobrazbe; tega namreč ni v virih),
 - prejete ali dane preživnine,
 - obresti za vezane vloge, vloge na vpogled ipd.
- Do leta 2013 smo o zamudah plačil obrokov za nakupe ali kakšno drugo odplačilo potrošniških kreditov (razen stanovanjskega ali hipotekarnega kredita za glavno prebivališče) spraševali skupaj oz. hkrati (s 4 vprašanji), od leta 2014 dalje pa sprašujemo ločeno: posebej o zamudah z odplačili obrokov za nakupe, ki jih ponujajo razni ponudniki storitev in blaga (s 4 vprašanji) in posebej o zamudah z odplačili drugih potrošniških kreditov, ki jih je treba najeti pri banki (s 4 vprašanji). Obe vrsti zamud uvrščamo v isti element materialne prikrajšanosti, zato ima ta sprememba minimalni vpliv na kazalnike »**stopnja materialne prikrajšanosti**«, »**intenziteta materialne prikrajšanosti**« in »**stopnja resne materialne prikrajšanosti**«.
- Z letom 2014 smo skladno z uredbo uvedli dodatna vprašanja o **dostopnosti izbranih dobrin oz. materialni in socialni prikrajšanosti** (7 spremenljivk: 1 na ravni gospodinjstva: »zamenjava pohištva«, 6 na ravni oseb: »nova oblačila«, »dva para čevljev«, »manjši znesek denarja zase«, »druženje ob pijači/kosilu/večerji vsaj enkrat na mesec«, »plačljive prostočasne aktivnosti«, »uporaba interneta doma«). Teh 7 spremenljivk je, skupaj s 6 spremenljivkami materialne prikrajšanosti, vključenih v izračun kazalnikov »**stopnja materialne in socialne prikrajšanosti**« in »**stopnja resne materialne in socialne prikrajšanosti**«.

Leto 2015

- Z letom 2015 smo poenostavili vprašanja o lastni proizvodnji (pridelki iz vrta, sadovnjaka, kmetije in drugi pridelki). Ne zbiramo več podrobno podatkov o posameznih količinah pridelkov. Vrednost lastne proizvodnje ocenimo na podlagi informacij ter referenčnega vira APG za zbiranje in imputacije podatkov o lastni proizvodnji, zbranih za druga raziskovanja. Sprememba ne vpliva na rezultate, ker smo z objavo EU-SILC 2013 prenehali objavljati kazalnike po dveh konceptih: »dohodek brez dohodka v naravi« in »dohodek z dohodkom v naravi«. Ker je bil delež lastne

proizvodnje v dohodku gospodinjstev čedalje nižji in ker je bila razlika v stopnji tveganja revščine med obema konceptoma dohodka čedalje manjša in tudi zaradi uskladitve z Eurostatom, ki objavlja kazalnike le za »dohodek brez dohodka v naravi«, smo od objave podatkov za 2013 dalje tudi mi začeli objavljati kazalnike samo za »dohodek brez dohodka v naravi«.

- Na podlagi kognitivnega testiranja smo z letom 2015 nekoliko preoblikovali vprašanja o »zamenjavi pohištva« in »novih oblačilih«.

Leto 2016

- Z letom 2016 smo v vprašalnik dodali vprašanja o subvencionirani najemnini, kajti teh podatkov ni bilo več mogoče dobiti iz administrativnega vira.

Leto 2017

- Z letom 2017 smo na zahtevo Eurostata nekoliko preoblikovali vprašanja o materialni prikrajšanosti (»nova oblačila«, »dva para čevljev«, »manjši znesek denarja zase«). Večja sprememba pa je nastala v obliki vprašanja glede »zamenjave pohištva«. Ta sprememba vpliva na izračun kazalnikov »**stopnja materialne in socialne prikrajšanosti**« in »**stopnja resne materialne in socialne prikrajšanosti**«.

Leto 2019

- Z letom 2019 smo začeli zbirati podatke o **spremembi neto dohodka gospodinjstev** in glavnem razlogu za spremembo. Podatke zbiramo z anketnim vprašalnikom, temeljijo pa na izjavi gospodinjstva. Objavljeni podatki, ki veljajo za tekoče leto, se nanašajo na spremembo dohodka v zadnjih 12 mesecih.

Leto 2020

- Z letom 2020 smo uvedli novo obliko vprašanja o morebitni oviranosti pri običajnih aktivnostih zaradi kakršnih koli zdravstvenih težav (t. i. spremenljivka GALI; Global Activity Limitation Indicator – GALI). Prej smo te podatke zbirali z enim vprašanjem, od leta 2020 naprej pa s tremi jasnimi in kratkimi vprašanji, saj želimo izmeriti dolgotrajno oviranost, tako, ki traja neprekinjeno že vsaj šest mesecev. Podatek o oviranosti uporabljajo na NIJZ (Nacionalni inštitut za javno zdravje) za izračun kazalnika Zdrava leta življenja.
- Podatke o **kreditih, porabi in prihrankih** smo prvič zbrali v letu 2020. Podatki se nanašajo na gospodinjstvo kot celoto.
- **Zbiranje podatkov v letu 2020 - pojav epidemije covid-19:** Zaradi epidemije covid-19 smo morali v letu 2020 prilagoditi način zbiranja podatkov in obdobje, ki je bilo do takrat določeno za zbiranje teh podatkov. Podatke smo po ustaljeni poti (opisani v poglavju »Zbiranje in viri podatkov«) zbirali do zaprtja države v sredini marca. Nadaljevali smo od sredine maja do sredine septembra. Anketirancem smo zaradi preprečevanja širjenja okužb ponudili anketiranje po telefonu (CATI) tudi za prvo anketiranje. Kljub temu se je večina anket opravila osebno na

terenu (CAPI). Zaradi posledic epidemije covida-19 in dveh obdobjih zbiranja podatkov – pred zdravstveno krizo (januar–marec) in med njo oz. po prvem valu epidemije covida-19 (maj–september) – podatki za 2020 niso popolnoma primerljivi s tistimi iz prejšnjih let.

Leto 2021

- **Nova krovna uredba raziskovanj socialnih statistik (IESS)** ter z njo povezani izvedbene uredbe in delegirani akti, sprejeti leta 2019, so prinesli novosti tudi za raziskovanje Življenjski pogoji. Najpomembnejše spremembe, ki veljajo od leta 2021, so se zgodile na področjih: definicija gospodinjstva, natančnost podatkov, vsebinske spremembe, periodika zbiranja priložnostnih tem (t. i. ad hoc moduli) in pravočasnost.
- V letu 2021 se je **spremenila definicija gospodinjstva**: vanj se ne šteje oseba, ki je iz gospodinjstva začasno odsotna, npr. zaradi dela, šolanja oz. drugih razlogov, in sicer dlje kot eno leto. Do leta 2020 je bilo to omejeno na pol leta.
- Z letom 2021 smo začeli na letni ravni zbirati nekatera področja »Blaginje«: poleg »splošnega zadovoljstva z življenjem« (ki se letno zbira že od leta 2012), še »splošno zadovoljstvo s finančnim stanjem gospodinjstva«, »splošno zadovoljstvo z medosebnimi odnosi« ter »zaupanje neznanim ljudem«.
- Podatki, ki so se zbirali v okviru priložnostne teme o **dostopnosti dobrin otrok**, so se zbirali tudi že v letih 2014 in 2009. Upoštevana so samo gospodinjstva z otroki, starimi od 0 do 15 let (velja za leto 2021), oz. gospodinjstva z otroki, starimi od 1 do 15 let (velja za leti 2009 in 2014). Pri nekaterih opazovanih dobrinah so se nekoliko spremenile definicije:
 - Nova oblačila: v letih 2009 in 2014 se je ugotavljalo, ali si gospodinjstvo lahko privošči zamenjavo ponošenih oblačil z nekaj novimi (hipotetično); v letu 2021 pa, ali imajo vsi otroci nekaj novih oblačil (dejstvo).
 - Plačljive prostočasne dejavnosti: v letu 2014 se je ugotavljalo, ali lahko vsak otrok iz gospodinjstva redno obiskuje plačljive prostočasne dejavnosti, medtem ko smo v letih 2009 in 2021 spraševali po dejanskem stanju – ali vsak otrok redno obiskuje take dejavnosti.
 - Povabilo prijateljem na igro in prigrizek: v letu 2014 se je ugotavljalo, ali lahko vsak otrok iz gospodinjstva občasno povabi prijatelje, da bi se igrali in še kaj prigriznili; medtem ko nas je v letu 2009 in 2021 zanimalo dejansko stanje – ali vsak otrok občasno povabi prijatelje.
 - Vsaj en teden počitnic na leto zunaj doma: v letih 2009 in 2014 se je ugotavljalo, ali lahko vsakemu otroku iz gospodinjstva omogočijo en teden počitnic na leto; medtem ko se je v letu 2021 ugotavljalo dejansko stanje – ali je vsak otrok šel na enotedenske letne počitnice zunaj doma.
 - Na dostopnost dobrin, kot so plačljive prostočasne aktivnosti, povabilo prijateljem in enotedenske letne počitnice, je v letu 2021 vplivala tudi epidemija covida-19. Razlogi, povezani z ukrepi zaradi covida-19, so za leto 2021 vključeni med »druge razloge«.

- Podatki, ki so se zbirali v okviru priložnostne teme o **zdravju otrok**, so se zbirali tudi že v letu 2017. Podatki se nanašajo na otroke, stare od 0 do 15 let. Izjema so podatki o oviranosti otrok pri običajnih dejavnostih zaradi zdravstvenih težav, ki so se v letu 2017 zbirali za otroke, stare od 2 do 15 let.
- **Zbiranje podatkov v letu 2021 - nadaljevanje epidemije covid-19:** Zaradi epidemije covid-19 zbiranje v letu 2021 po ustaljeni poti, ki je veljala do izbuha epidemije, ni bilo mogoče. Podatke smo zbirali samo s telefonsko podprtim računalniškim anketiranjem (CATI). Predvsem zaradi nedostopnosti telefonskih števil iz javnih zbirk podatkov se je zelo povečal vzorec, stopnja odgovora pa se je precej znižala v primerjavi s prejšnjimi leti, ko smo podatke za prvo anketiranje vedno zbirali z računalniško podprtim osebnim anketiranjem na terenu (CAPI). Tudi obdobje zbiranja podatkov je bilo daljše kot v prejšnjih letih (izjema je že omenjeno leto 2020), od februarja do konca septembra. Zaradi omenjenih posebnih okoliščin zbiranja podatki niso popolnoma primerljivi s podatki iz prejšnjih let.

Leto 2022

- Z letom 2022 se v elementu materialne in socialne prikrajšanosti »zamuda pri plačilu hipoteke ali najemnine, rednih stanovanjskih stroškov, obrokov za kredit ali drugih odplačil posojil«, upošteva tudi zamuda pri plačilu obroka **stanovanjskega kredita** za hišo/stanovanje, v katerem gospodinjstvo živi. To lahko nekoliko vpliva na kazalnike: »**stopnja materialne prikrajšanosti**«, »**intenziteta materialne prikrajšanosti**«, »**stopnja resne materialne prikrajšanosti**«, »**stopnja materialne in socialne prikrajšanosti**«, »**stopnja resne materialne in socialne prikrajšanosti**«, »**stopnja tveganja socialne izključenosti**«.
- Nekateri podatki, ki so se zbirali v okviru priložnostne teme o **zdravju** oseb, starih 16 let ali več, so se zbirali tudi že v letu 2017. Med tem so se spremenile nekatere definicije, kar je potrebno upoštevati pri primerjavi podatkov:
 - Uživanje **sadja**: v letu 2017 so bili med sadje vključeni sveže stisnjeni sadni sokovi, med tem, ko so v letu 2022 vsi sadni sokovi izključeni.
 - Uživanje **zelenjave**: v letu 2017 so se med zelenjavo upoštevale tudi zelenjavne juhe (tople in hladne) ter sveže stisnjeni zelenjavni sokovi. V letu 2022 pa so bile vse zelenjavne juhe in vsi zelenjavni sokovi izključeni.
- Nekateri podatki, ki so se zbirali v okviru priložnostne teme »**socialna in kulturna vključenost**« oseb, starih 16 let ali več, so se zbirali tudi že v letu 2015.
 - **Obisk kina in športnih dogodkov ali tekem, Obisk kulturnih prireditev in kulturnih ali zgodovinskih znamenitosti**: v letu 2022 je bil med »druge razloge« – zakaj oseba v obdobju enega leta pred anketiranjem ni obiskala kina, športnih dogodkov ali tekem oz. si ni ogledala niti ene kulturne prireditve ali kulturne oz. zgodovinske

znamenitosti – vključen tudi razlog »covid-19 in z njim povezani ukrepi«.

- **Druženje in stiki s prijatelji:** v letu 2022 med kategorijami odgovorov o pogostosti druženja oz. stikov ni bilo kategorije »nima prijateljev«, vključena pa je bila v 2015. Za leto 2015 je delež takih vključen v kategorijo »nikoli«.
- Z raziskovanjem EU-SILC za leto 2022 se je nekoliko spremenila metodologija izračuna dohodka pred socialnimi transferji, zato podatki za dohodek pred socialnimi transferji od leta 2022 dalje niso povsem primerljivi s podatki za pretekla leta. Ta sprememba vpliva na izračun kazalnikov: stopnja tveganja revščine pred socialnimi transferji (Slovenija, kohezijski regiji, statistične regije), neenakost porazdelitve dohodka - Ginijev količnik, razpoložljivi dohodek gospodinjstev po vključenosti socialnih transferjev in spolu, razpoložljivi dohodek gospodinjstev po dohodkovnih skupinah in spolu, razpoložljivi dohodek gospodinjstev po starosti in spolu, razpoložljivi dohodek gospodinjstev po doseženi izobrazbi, starosti in spolu, razpoložljivi dohodek gospodinjstev po najpogostejšem statusu aktivnosti, starost in spol, razpoložljivi dohodek gospodinjstev po stanovanjskem razmerju gospodinjstva, starosti in spolu, razpoložljivi dohodek gospodinjstev (statistične regije).

Leto 2023

- Z letom 2023 se je podatek o bonitetah službenega avtomobila, ki se uporablja tudi v zasebne namene začel prevzemati iz administrativnega vira; prej pa se je ta podatek zbiral neposredno od respondentov. Ta podatek je vključen v celoten razpoložljivi dohodek gospodinjstva, vendar pa ima bonitete od službenega avtomobila relativno majhen delež oseb, zato sprememba zbiranja podatka nima bistvenega vpliva na izračun celotnega razpoložljivega dohodka gospodinjstva.
- Z letom 2023 so se podatki o »Blaginji« začeli zbirati za izbrano osebo in ne več za osebo, ki odgovarja na vprašalnik.
- Podatki o **medgeneracijskem prenosu prikrajšanosti** so na voljo za leta 2011, 2019 in 2023. Nekaj podatkov je dostopnih samo za posamezno leto. Z letom 2023 se nekateri podatki (ki so se zbirali v 2019) ne zbirajo več. Podatki se nanašajo na osebe, stare od 25 do 59 let (za leto 2011: osebe, stare od 25 do 58 let), in na obdobje, ko so bile te osebe stare približno 14 let.

Določena vprašanja smo v posameznem letu nekoliko preoblikovali (na podlagi testiranja ali Eurostatovih zahtev). Podatki se zaradi teh sprememb ne preračunavajo za nazaj, ker se običajno vprašanje spremeni tako, da preračun ni mogoč.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Življenjski pogoji (EU-SILC)
- Poročilo o kakovosti
 - Življenjski pogoji (EU-SILC)

Področje: Kakovost življenja, podpodročje: Življenjski pogoji